

Sümegegy Térségi Marcal Forrásvidék – A VIDÉK FORRÁSA

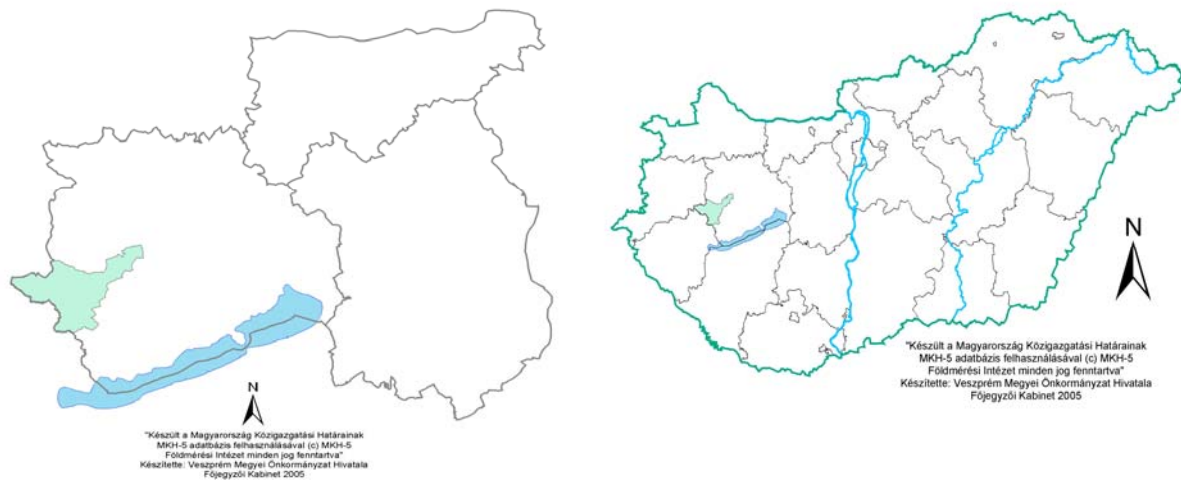
Helyi Vidékfejlesztési Terv

1. Helyzetértékelés, társadalmi, gazdasági és környezeti helyzetkép

1.1. Térségi lehatárolás, a települések közötti kapcsolatok rövid bemutatása

A lehatárolt terület a sümegi ksh kistérség teljes területe - amelynek központja Sümeg - és Devecser, azaz 22 település. Területi elhelyezkedést tekintve Veszprém megye, a Közép-dunántúli Régió nyugati csücskében lévő településcsoportról van szó, amely határos Vas és Zala megyével is. Átlagos népsűrűség: 58 fő/km². Terület: 381 km². Állandó népesség: 22103 fő

A lehatárolt térség elhelyezkedése a megyében, régióban és az országban

A LEADER térség települései infrastrukturálisan, gazdaságilag, társadalmilag, területileg, vonzáskörzetüket tekintve egymással jól illeszthetőek.

A térség 76%-a él hátrányos helyzetű kistérségben. Vidékfejlesztési szempontból Devecser is hátrányosnak számít.

A két kisváros között lehatárolt dominánsan rurális térségben hagyományosan kialakult együttműködés van főleg az e program szempontjából kiemelkedően fontos gazdasági területen, amely a társadalmi egységességet is meghatározza. Jellemzőek a kiskereskedelmi, mezőgazdasági, munkaerő-piaci, turisztikai, közigazgatási, kulturális, tömegközlekedési, építőipari együttműködések. Közigazgatási szempontból 21 település tartozik egy kistérséghez, de a munkaerő-piaci integrálódás és a gazdasági összefonódások társadalmilag, gazdaságilag, fejlesztési elképzeléseket, területi egységet tekintve alapvetően összefűzik a településeket. Jellemzően aprófalvas terület.

A 22 települési, kistérség-közi lehatárolásra azért volt szükség, mert gazdaságilag a sümegi kistérség sajnos nem képez akkora tömeget, amely hosszú távon, aktív térségközi partnerkapcsolat nélkül fenntarthatóan tudna fejlődni. Mivel a fenti partnerkapcsolatok gazdasági alapon alakultak ki, így ezek erősítése fokozott gazdaságfejlesztési hatással bír, jóval hatékonyabb, ami a partnerkapcsolatok tartósságát is alátámasztja. A Helyi Vidékfejlesztési Terv megvalósulásával lehetővé válik egy az eddiginél gazdaságilag hatékonyabb tömegben további gazdasági, társadalmi, szociális partnerkapcsolat kiépítése a szomszédos ajkai ksh. kistérséggel is, amelyben Devecser a Somló fővárosa. Ez utóbbi cím, illetve a benne rejlő turisztikai érték és vonzerő egyben azt is jelenti, hogy a Marcal Forrásvidék, mint e programban kialakításra kerülő domináns turisztikai termék, rögtön térségközi turisztikai termékfejlesztést is generál.

1.2. Természeti adottságok, a környezet állapota

A térség sajátos arculatáról tanúskodik a természetföldrajzi sokszínűség: 8 természetföldrajzi kistáj szeli át a vidéket: Marcal-medence, Kemenesalja, Pápa-Devecseri-sík, Alsó-Zala-völgy, Zalavári-hát, Tátika-csoport, Sümeg-Tapolcai-hát, Devecseri Bakonyalja.

A terület vízrajzát tekintve a Marcal-patak forrásvidéke, mintegy tucatnyi forrással.

Ez a földrajzi kapcsolódás az alapja a fejlesztési program egységes imázsának.

Kedvezőtlen, hogy magas a rossz minőségű, 10-14 aranykorona értékű szántóterületek aránya.

Országos jelentőségű védett természeti területek: Darvas-tói lefejtett bauxitlencse TT - Csabrendek-Nagytárkánypuszta (különböző földtörténeti időszakokat szemléltető geológiai keresztmetszet), Sümegi Mogyorós-domb TT (egyedülálló földtani értékek, képződmények, ősmaradvány-lelőhelyek, egyetlen őskori kovakőbánya Magyarországon), Sárosfői-halastavak TT (tájképi érték, madárvilág), Uzsai Csaraboserdő TT (összefüggő csarabos mezők), Sümegi Fehér-kövek TT-Erdőrezervátum.

Helyi jelentőségű természeti terület: Sümeg-Nyírlaki Szociális Otthon kertje (kocsányos tölgyes vegetáció, valamint a park alapításával egyidős (múlt század eleji) luc-, erdei-, feketefenyő, egyik legöregebb magyarországi duglászfenyő), devecseri Széki tó (horgászparadicsom, madárvilág)

Natura 2000 természetvédelmi területek: Felső-Nyírádi és Meggyes-erdő, Marcal-medence, Uzsai-erdő, Keszthelyi-hegység térséget érintő egységei

Védett források: Bazsi: Berek-kút, Delelő-kút Sümegprága: Sarvaly-forrás, Sümeg: Rákóczi-kút, Csánk-kút, Csabrendek: Görösfői-források, Hamuházi-forrás, Csira-kút, Nemeshany: Királykút, Káptalanfa: Dültfa-kút, Szula-kút.

Védett földvár: Gyepükaján: Nagykeszi templomrom melletti földvár.

Lápok: Csabrendek, Bodorfa, Szentimrefalva, Ukk, Zalagyömörő kisebb láprétek, mocsárrét foltok.

Főbb botanikai értékek: Tavaszi hérics, Fekete kökörccsin, Leánykökörccsin, Közönséges árvalányhaj, Téltemető, Agárkosbor, Erdei ciklámen, Epergyöngyike, Májvirág, Farkas boroszlán, Nagy ezerjófű, Királyné gyertyája, Erdei holdruta, stb. (több mint 45 védett növényfaj).

Főbb zoológiai értékek: Rovarak: Imádkozó sáska, Hangyaleső, Szarvasbogár, Orrszarvubogár, Gyászincér, Kis höscincér, Nagy höscincér, Börfutrinka, Rezes futrinka, Aranyos bábrabló, Lepkék: Nappali pávaszem, Atalanta lepke, Fecskefarkú lepke, Kardoslepke, Kétéltűek: barna varangy, zöld varangy, erdei béka, zöld levelibéka, Hüllők: erdei sikló, vízi sikló, rézsikló, lábatlan gyík, zöld gyík, fűrgyík, fali gyík, Madarak: fehér gólya, erdei pinty, tengelic, vörösbegy, fenyőpinty, meggyvágó, zöldike, fekete rigó, sárgarigó, kékcinege, széncinege, erdei fülesbagoly, nagy fakopáncs, héja, karvaly, egerészölyv, Emlősök: keleti sün, borz, nagy pele, mogyorós pele, erdei pele, mókus, vakondok.

1.3. Épített környezet, kulturális örökség

A térség épített örökségi emlékekben nagyon gazdag, amelyet 2004. évben térségi gyűjteménybe rendeztünk.

Legjelentősebb műemlékek:

Sümegen a középkori vár, a Püspöki Palota, Püspöki váristálló, Ferences templom és kolostor, Maulbertsch freskóival díszített plébánia templom, a hármastérszerkezetet ölelő 14 db kismemesi kúria és további polgárházak, kúriák. Az 50 védett épület 70%-a rossz állapotban van.

Kiemelendő még a Dabronc külterületéhez tartozó Ötvös pusztai védett épület-együttes, a Szegedi Róza kúria és kastély, Devecserben Esterházy kastély és helyi védettséget élvez számos polgárház Csabrendeken 5 védett nemesi kúria van, illetve a templom és a kápolna, Nemeshanyban a vizimalom, és a térség templomainak nagy része, de kulturális értékeinkhez sorolhatóak aprócska falvaink egyedi településképei is.

Egyedülállóak árpád kori templomromjaink és útszéli kőkeresztjeink is, amelyek elődeink vallási hagyományait, életmódbeli szokásait hordozzák.

Múzeumok: Sümegen: Kocsi Múzeum, Kisfaludy Múzeum, Püspöki Palota Bormúzeuma

Bazsin: Simon István Emlékház, Nemeshanyban: Vízi malom

További kulturális és szellemi értékeink:

Hagyományörző rendezvények: a sümegi várban: bajvívás, lovagi torna, középkori vacsora, végvári napok, stb. a váristállóban: lovastáborok, Radetzky Huszárnapi, Huszár vadászlovaglás, Hungária Kupa nemzetközi tájfutó verseny, Palota Pincében: Szent Jakab nap

Devecserben: Devecseri Ünnepi Hetek

Egyházi jellegű ünnepek közül legjelentősebb a Szűz Mária Főbúcsú, de a térség más településein is mindenhol tartanak búcsút és jellemző települési ünnep a falunap is.

További kulturális ünnepek: A települési lakosok aktivitását jól jellemzi, hogy szinten minden helyen megünneplik piros betűs ünnepeinket. Egyes településeken mind a mai napig hagyománya van a Betlehemezésnek, húsvéti locsolkodásnak.

A térség egykori nagy fazekas múltját eleveníti meg évről évre a sümegprágai fazekas találkozó, de Európa szerte híres az 1937-ben a párizsi Nemzetközi Kézműipari Kiállításon arany oklevelet nyert nemesanyai csipke is.

Egyéb hagyományos, a térségre jellemző népi mesterségek: kosárfonás, kézimunkázás, kőfaragás, fafaragás, méhészeti alapanyagok kidolgozása, festés, üvegsiszolás, gyertyaöntés, stb. Mai napig is számos kisiparos űzi a kovács, bútorasztalos, bőrdíszműves, száraztészta készítő, stb. mesterségeket.

1.4. Az emberi erőforrások helyzete, munkaerőpiac, megélhetési viszonyok

A lehatárolt térség a Veszprém megyei általános képhez hasonlóan jellemzően aprófalvas, népességszáma: 22 103 fő. A városi lakosság magas aránya meghatározó (55%), de igen jelentős részt képvisel Csabrendek település is (14%), a további 31% oszlik meg a többi település között.

A 22 településből 16 500 fő lakosságszám alatti.

200 alatti lakosságszám: Bodorfa (130 fő), Hetyefő (106 fő), Hosztót (112 fő), Megyer (48 fő), Rigács (196 fő), Zalamegyes (60 fő), Zalaszegvár (143 fő)

Közigazgatásilag Sümeg és Devecser önálló egység, a többi település 6 körjegyzőségbe szerveződött.

A 2001- évi adatokhoz viszonyítva a lakónépesség 1,5%-kal csökkent..

A korösszetételt tekintve a 0-13 évesek aránya 16%, 14-17 évesek aránya 4 %, 18-59 évesek aránya 59%, és a 60 év felettek aránya 21%

SZJA-t fizetők száma ezer lakosra viszonyítva 421 fő (megyei átlag 460), SZJA alapot képező jövedelem egy állandó lakosra 408259,-Ft, (megyei átlag: 549.172,-Ft, a sorban utánunk jövő Talpacán is 10%-kal több.

A munkanélküliek aránya a munkavállalási korú népességhez viszonyítva 8,5%-os volt (megyei átlag 5,6%), ez megyei szinten sajnos szintén a legrosszabb mutató.

A munkaerőpiaci kínálatot jól jellemzi az elvégzett átlagos osztályszám (évfolyam), amely 8,75, míg a megyei átlag 9,5.

Kisebbségi önkormányzat Sümegen és Devecserben működik. A cigány kisebbség aránya ezekben a városokban hozzávetőlegesen 5 és 20%.

A térség lakosságának 65%-a munkavállalási korú.

A demográfiai adatoknál is említett állandó népesség csökkenése egyrészt a halálozások magas száma, a születések csökkenő tendenciája és az elvándorlásoknak köszönhető.

Belső adataink alapján a fiatalok elvándorlásának fő oka a munkahely hiánya.

A térség lakosainak közel 30%-a kiemelkedően magas munkanélküliségi rátát mutató kistelepüléseken él, amelyek mindegyike kevés helybeni munkalehetőséggel és rosszabb tömegközlekedési lehetőséggel bír.

A munkanélküliségi ráta 1997-től folyamatosan csökkent 2001. év végéig, majd 2002. évtől ismét emelkedett, amelynek oka a feldolgozóiparban tapasztalható recesszió. . 2003. évben 11,7%-os értékű a mutató. Tovább rontja a helyzetet, hogy a tartós (180 napon túl) munkanélküliek aránya ezen belül 47,7%.

A térség munkaerőpiaca nem önálló egység, az aktív népesség jelentős része körzeten kívülre (Vas, Zala megye) ingázik, ezért az ott lezajló folyamatok, a multinacionális vállaltok létszámváltozási tendenciái is hatással vannak a térség munkanélküliségi mutatóinak alakulására.

Bár a munkanélküliség számokban kifejezett csúcspontján túljutottunk, korántsem javult a munkaerő piaci helyzet. Jelenleg az összes regisztrált munkanélküli 38,4%-a nem részesül ellátásban. A munkanélküli járadékot kimerítő és rendszeres szociális segélyt igénylők aránya 24,7%.

A regisztrált munkanélküliek közel 60%-a nem rendelkezik szakképesítéssel és korukat tekintve több, mint egyharmaduk már nem, vagy nehezen vonható képzésbe.

A pályakezdekők aránya 98,5%. Egynegyedüknek a 8 általános a legmagasabb iskolai végzettsége, hasonló a szakmunkások aránya, közel 10%-os a diplomások aránya. A többiek középiskolában szereztek szakmát, érettségit.

A regisztráltak 86,4%-a fizikai foglalkozású, ez szintén a megyei legrosszabb adat.

A munkaerő-piaci helyzet fejlődését nehezíti a képzettségi szint jóval megyei átlag alatti aránya. A 2001. évi népszámlálás alapján a lakosság 1%-a nem végezte el az általános iskolát. Egyetemi és főiskolai végzettsége csupán 5,4%-nak van. A középiskolát 22,1% végezte el, az általános iskolát 84,8%. (Megyei mutatók: 0,4%, 10,6%, 33,6%, 89,5%)

A konfekcióipart világszerte érintő recesszió itt is komoly foglalkoztatási gondokat okozott. 2003-ban felszámolásra került a Zalaegerszegi ruhagyár, 2004-ben a sümegi két varrodai egységnek is foglalkoztatási gondjai voltak.

A térségben több kisebb társas vállalkozás szűnt meg, valamint a szomszédos megyében lévő, de helyi munkaerő-piaci érdekeltségű multinacionális cégek (Flextronics Kft, Seton-Lindgens Kft.) építették le létszámaikat.

2005-ben szűnt meg a deveceeri malom működése, több mint 50 fő veszítette el munkáját.

Somló-csoport egységei közül a 200 főt foglalkoztató polipropélinzsák-gyártó üzem továbbá közel 300 főt foglalkoztató varrodák zártak be.

Ezek a megszűnt munkahelyek alacsony szakképzettséget igénylő munkavégzés lehetőségét csökkentették, melyre az aktív korúak szakképzettségét illetően a legnagyobb szükség lenne.

A térségben a civil szervezetek száma megközelíti a 100-at. Ezeknek talán a harmada aktív, de e magas szám arra enged következtetni, hogy a térség lakossága között erős az együttműködési készség.

Az esélyegyenlőség biztosítása szempontjából az ebben a fejezetben említett hátrányos helyzetű csoportokat a tervezett intézkedéseken keresztül közvetve és közvetlenül is megcélizzuk a programban.

Az egyes megvalósuló programok elbírálásánál előnyben részesítjük azokat, amelyek foglalkoztatási jellegűek és hátrányos helyzetű munkacsoportból szeretnének munkatársat alkalmazni, vagy maguk is oda sorolhatóak.

A nem beruházási jellegű programok esetében is ösztönözzük a hátrányos helyzetű lakosságcsoporthoz tartozók közösségi életbe való bevonását célzó programokat, illetve a társadalmi integrálódást célzó ösztönző programokat.

A civil szervezetek, vállalkozók és önkormányzatok közötti partnerség építés, a hálózatosodások elősegítik a szociális jellegű szemléletváltás erősödését, a szakirányú civil szervezetek ismertségét, elismertségét, tevékenységük fokozott fejlődését.

1.5. A helyi gazdaság bemutatása, eddigi fejlesztési politikák, intézkedések, a megvalósult terület- és vidékfejlesztési programok hatása, a térség forrás-fellevő képessége

Térségünk adottságainál fogva inkább jellemzően mezőgazdasági jellegű terület. Az 1990-es politikai gazdasági rendszerváltozást követően az itt élő lakosságának kiemelkedően nagy gazdasági-társadalmi változásokkal kellett szembenéznie.

A rendszerváltás előtt a környék ipari létesítményei (bauxit- és kőbányászat, mészégető, téglagyár, textilipar) sok helybéli foglalkoztattak a mezőgazdasági termelőszövetkezetek mellett, amelyek többsége a 90'-es évek közepére megszűnt, a termelőszövetkezetek felbomlottak, a mezőgazdaságban dolgozók aránya erőteljesen csökkent.

A térség infrastrukturális ellátottsága kielégítő. Két zsáktelepülés van, az ő esetükben fontos lenne átkötő utak mielőbbi megléte, hogy nagyobb hangsúlyt kapjanak a gazdasági életben. Ezen településeink a legelmaradottabbak. Lakosságuk folyamatosan csökken.

A térségben 2004. évben összesen 1484 a regisztrált vállalkozások száma. Ennek 42%-a Sümegen, 24% Devecserben és 12%-a Csabrendeken volt regisztrálva. A további 19 településen hozzávetőlegesen nagyság szerint oszlik meg a maradék 22%.

Jól jellemzi a térség tőkeerejét az is, hogy a működő gazdasági szervezetek közül 74% nem jogi személyiségű, mert ezen jogcímek alá tartozó vállalkozások alapításához szükséges a legkevesebb tőke.

A tőkeerő hiányára következtethetünk abból, hogy a térségben működő vállalkozások 63%-a nem alkalmaz munkaerőt 32,2% 1-9 főt foglalkoztat, 3,4% 10-19 főt, 0,9% 20-49 főt, 0,6% 50-249 főt foglalkoztat. Nincs olyan vállalkozás a kistérségben, amely 250 főnél több munkatársat foglalkoztat.

Az ezer lakosra jutó gazdálkodó szervezet száma – megyei viszonylatban – térségünkben a legalacsonyabb: 52

A nemzetgazdasági ágakat tekintve nagyobb jelentőségűek a térségben: kereskedelem, javítás (24%), építőipar (18%), gazdasági jellegű szolgáltatások (15%), mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halászat (11,3%), feldolgozóipar, villamos energia, gáz-, gőz-, vízellátás (9,9%), szálláshely szolgáltatás, vendéglátás (7%)

Nagyobb foglalkoztatók: Willis Hungaroplast Kft - Sümeg, Rockwool Hungary – Gógánfa, Gallus Kft. – Devecser. Az előbbi kettő vállalkozás ipari termelőként van jelen, míg a harmadik fő profilja a baromfitenyésztés és feldolgozás.

A helyi szolgáltatások rendszere a gazdasági kihasználatlanság miatt folyamatosan változik.

Postahivatal már csak 9 településen van.

A helyi termékek értékesítésére alkalmas piac csak Sümegen van, heti két alkalommal üzemel.

A térségben 249 kiskereskedelmi üzlet található. Ebből 67 élelmiszer jellegű üzlet és több mint 100 vendéglátó ipari egység. Az alacsony termelékenység miatt a kisebb településeken többen gondolkodnak a bezárásról, az ő helyzetüket nehezíti, hogy a HACCP rendszer sincs kiépítve. Van olyan hely, ahol az élelmiszer jellegű üzlet nyitva tartását lehetőségéhez mérten az önkormányzat támogatja.

Jellemző a településeken a tojás, zöldség, gyümölcs háznál történő árusítása.

Pénzintézetek, iparcikk jellegű üzlet Sümegen, Devecserben, Csabrendeken működnek, szintén ezeken a településeken van pékség is.

További jellegzetes helyi élelmiszer-ipari termékek: szárzészta, bor, szesz, zöldség-gyümölcs (kis mennyiségben), baromfi, méz, stb.

A térségben a szőlőtermelők száma meghaladja a 900-at, melyeknek kb. 5 %-a foglalkozik magasabb szinten a borászattal.

A térségi állatállomány évről-évre növekvő tendenciát mutat. Jellemző állatfajok: juh, sertés, szarvasmarha.

A méhészeti tevékenységnek nagy hagyománya van ezen a területen (több mint 50 méhész), a méhcsaládok száma megközelíti a 3000-et. A méhészek különböző környékbeli piacokon értékesítik a helyben kiszerezett mézet.

Termesztett főbb növényfajok: őszi búza, tavaszi árpa, tritikálé, kukorica, repce, napraforgó.

A helyi termékek és szolgáltatások meghatározó hányada a térségben jellemző összes nemzetgazdasági ágban jellemző.

Mivel – szintén a nem kedvező költséghatékonyság miatt – a nagy multi cégek eddig még elkerülték a térséget, így a környékbeli lakosok részvényeiből álló Sarvaly Rt. és további helyi vállalkozók üzemeltetik a kereskedelmi egységek nagy részét.

A Sarvaly Rt. fennhatósága alá a térségben mintegy 13 saját és 27 bérbe adott élelmiszer ipari és egyéb szakirányú kereskedelmi, illetve 10 vendéglátó ipari egység, tartozik.

Az építőiparban 4-5 db 10-20 főt foglalkoztató építőipari vállalkozás mellett számos egyéni vállalkozó, kisiparos van jelen egyedi szolgáltatásaival.

A gazdasági jellegű szolgáltatások meghatározó részét a könyvelő, biztosító, ingatlanforgalmazó, értékbecslő cégek teszik ki.

Mezőgazdasági vonalon a külföldiek által bérelt területek mellett a helyi gazdálkodók egyénileg vagy integrált szerkezetben művelik az egyébként 10-14 ártagos aranykorona értékű földeket.

Turisztikai vonalon pedig a Sümeg – a sümegi vár, Devecser és vonzáskörzetének szállodái, panziói, vendéglátó ipari egységei a meghatározóak.

A térség idegenforgalmi szempontból nem tartozik a Balaton régióhoz, de háttértérségének tekinthető.

A megye idegenforgalmilag „egyéb” besorolású települései között a legnagyobb turisztikai potenciállal rendelkezik, amit (a történelmi múlt és a korábban említett látványosságokon, helyi értékeken túl) jól jellemez a kereskedelmi és magán szálláshelyek 441 férőhelyes kapacitása.

Érdemes még szót említeni a feldolgozóipar, villamos energia, gáz, gőz, vízellátási ágazatról is, pont azért, mert ez a terület többnyire a háztartások energiaigényét fedi le.

Napjaink kutatás, fejlesztési tapasztalatait és a térség mezőgazdasági adottságait összevetve megvalósíthatósági tanulmány készül az alternatív energetikai alkalmazások lehetőségeinek kihasználására, amely egy kitorési pontja lehet a térségnek.

A gazdaság egyes területein csírájában jelen van a vállalkozók közötti együttműködés, de szervezettségét tekintve sajnos nem meghatározó. Ezt jól jellemzi az is, hogy pl. a civil szervezetek közül számos szabadidős és településfejlesztési jelleggel működik, vállalkozók által alapított gazdasági jellegű viszont csak egy van bejegyezve papíron, de tevékenységet évek óta nem folytat.

Az elmúlt 5 évben térségi szinten az alábbi programok, beruházások valósultak meg.

<i>Téma</i>	<i>Támogatás Ft</i>
Kalandozás a Közép-dunántúli Régióban Turisztikai kiadvány, amely bemutatja a térség turisztikai kínálatát	3.800.000,-
Tájéértékelés a Sümegi Kistérségben Természeti és épített örökségi leltár	3.600.000,-
Belügyminisztérium „A Többcélú Kistérségi Társulások 2004. évi ösztönző támogatása” pályázat	14 000 000
Együtt a lakosság egészségéért, az aktív, egészséges életért	7 000 000
Közmunkával a térségi foglalkoztatás, a társadalmi beilleszkedés elősegítéséért	21 262 500
Mozgásban a térség a lakosság egészségéért	2 000 000
Vidékfejlesztési menedzserek támogatása	1 400 000

A programok a szakmai célokon túl folyamatosan erősítették az önkormányzatok közötti együttműködéseket, ösztönözték őket céljaik közös megfogalmazására.

2005-ben megalakult a többcélú kistérségi társulás is, amely felvállalta a jelen programban a vezető szervi szerepet is. A társulás ágazati feladatai ellátása érdekében normatív pénzeszközöket is kezel és ösztönző támogatásban is részesült.

Az önkormányzatok közötti erősödő partnerséget mutatja az is, hogy 2004. év végén megalakult a Sümeg Kistérségéért Közalapítvány.

A civilek, lakosok közötti együttműködési szándékot alátámasztja a szintén térségi illetőségi FAMULUS Sümeg Kistérségéért Egyesület 2005. évi megalakulása.

Ezzel párhuzamosan több közösségi program is indult.

A Ramassetter Vince Alapítvány sikeresen pályázott a térségi civil szervezetek összefogását ösztönző NCA-s támogatási forrásra, amely keretében 2006. első negyedévében megalakítjuk a kistérségi civil fórumot.

A Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség a térség területén 2005. novemberben térségi együttműködést ösztönző kapacitásfejlesztő programot indított, amelyben szakemberek nyújtanak segítséget a térség fejlesztésében. A program keretében 2006. év elején jövőképek műhelyeket szervezünk, amely erősíti a térségi partnerséget is. A programba bevonásra kerülnek a szakági szervek is, mint a Munkaügyi Központ, Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Kereskedelmi és Iparkamara.

Az ágazati szervezetekkel jelenleg is jól kialakult kapcsolatrendszerük van, ezt jelzi az is, hogy akciócsoporthoz tagja a Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség, a helyi Munkaügyi Kirendeltség, a Megyei Agrárkamara és a Megyei Közművelődési Intézet is.

1.6. A helyi akciócsoporthoz bemutatása

Az Sümeg Térségi Marcal Forrásvidék Fejlődéséért akciócsoporthoz 50-50%-os a közszféra és a vállalkozói-civil szférára aránya, ez 27-27 szervezetet jelent. Ezen belül 1 veszprémi és 1 székesfehérvári, de helyi érdekeltséggel is bíró szervezet van benne az akciócsoporthoz.

A térségi konszenzus és a társadalmi egyeztetés érdekében létrehoztunk egy további nem formális szervezetet a FÓRUM-ot, amelynek mindenki tagja lehet, de a tanácskozási és informálódási jelleg a lényeg.

A tervezés során, még az első pályázati fordulóban kérdőíveket küldtünk szét a térség minden településére, illetve Fórum ülésen mindenki kapott belőle. Ezek a projektúrlapok voltak az alapjai a LEADER+ intézkedések összeállításának. A programokat a tervező csoport rendszerezte, a nem LEADER-szerűeket átcsoportosította más pályázati lehetőségekbe, a maradékokból pedig összeállt a program. A tervezési folyamatban 143 projektötlet gyűlt össze, ezek úrlapjait a projektadminisztrációhoz gyűjtöttük.

A projektgyűjtés során minden településen ügyfélszolgálatot biztosítottunk, a projektúrlapokat mind a 22 település önkormányzatánál le lehetett adni.

A térségi szintű összejövetelen való részvételt minden településen biztosítottuk oly' módon, hogy az önkormányzatok mikrobuszai szállították a Fórumra, az akciócsoporthoz ülésre az érdeklődő lakosokat.

A tervezés során 10 napon keresztül minden településen fogadónapot tartottunk az önkormányzati munkatársak bevonásával, ahol le lehetett adni a projektötleteket, ha kérdés merült fel telefonos konzultációs lehetőséget biztosítottunk az önkormányzaton keresztül.

Ezt követően a társulási iroda térségmenedzsere és a FAMULUS Sümeg Kistérségéért Egyesület elnöke tájékoztatta az érdeklődőket. Személyes konzultáción 37 ember vett részt, amelyet dokumentáltunk.

A közvetlen tervezés során összesen 9 kisebb-nagyobb munkacsoport ülést, szakmai tanácskozást tartottunk, a tervezői csoportmunkákon kívül. Ahol a résztvevők száma összesen 266 fő volt.

Az akciócsoporthoz tagjai területi és szakmai képviselőket tekintve is nagyon jól reprezentálják a lehatárolt térséget. Minden településről van képviselő az akciócsoporthoz, a polgármestereken túl a civil és vállalkozói szférából is arányos a területi megoszlás. Több térségi érdekeket szolgáló szakmai szervezet vesz részt az akciócsoporthoz, akik saját területükön kiemelkedően jelentős szakmai kompetenciával bírnak. Ezek különösen: Regionális Fejlesztési Ügynökség, Megyei Közművelődési Intézet, Agrárkamara, Kistérségi Társulás, Sarvaly Rt. (térségi kereskedelmi hálózatot tart fenn), munkaügyi központ térségi kirendeltsége, kistérségi érdekképviselőket ellátó egyesület (FAMULUS), Tourinform Iroda, Dabronc-Marcal Bt., Gallus Kft.,

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok érdekképviselőket kiemelten a következő szereplők látják el: Máltai Szeretetszolgálat Káptalanfa, Szociális Gondozási Központ, Veszprém 2000' Szövetkezet-térségi rehabilitációs foglalkoztató, Devecseri Cigányokért Egyesület-roma érdekképviselőket ellátó egyesület, stb. A fiatalok érdekképviselőket az önkormányzatok, Szociális Gond. Központ mellett a FAMULUS Egyesület és a Ramassetter Vince Alapítvány látja el.

Mivel az akciócsoporthoz tagjainak többsége korábban, más projekteken közösen vettek részt, így a közös munka dinamikus. Folyamatban lévő közös projektek: térségi civil szervezetek fórumának megszervezése, közös jövőképműhelyek, kerekasztal beszélgetések.

Főbb munkamegosztás: a szakmai szervezetek - saját témáik esetében szakmai rész munkákat vállaltak, munkacsoportokban vesznek részt. A LEADER+ szakmai koordinálását a FAMULUS Egyesület végzi. Az előkészítés során a levelezési ügyvitelt minden önkormányzat helyi szinten segítette (meghívók kinyomtatása, kiküldése, határozatok meghozatala, stb.). A Sümegi Kistérségi Többcélú Társulás a pályázat teljes előkészítésében, lebonyolításában vezető szerepet vállalt (szerződés előkészítése, szakmai részanyagok összeállítása, fórumok adminisztrációs ügyvitele, stb.)

2. Helyi vidékfejlesztési stratégia

2.1. A helyzetelemzés legfontosabb tanulságai

A helyzetelemzésből, a térség gazdasági szerkezetéből jól látható, hogy a meghatározó gazdasági ágakat a helyi lakosok működtetik, tartják fenn.

Nem csak a tökeszegénységre, hanem a vállalkozói kultúra fejletlenségére az összefogás hiányára is következtethetünk abból, hogy a településszerkezeti elaprózódás ugyanúgy jellemző a gazdaságban is, az egyéni vállalkozások meghatározó súlyával.

A gazdasági jellegű együttműködések a helyi specifikus jelleget megtartva integrálnak olyan tevékenységeket, amelyek fejlesztése, kialakítása termelékenyebbé teszi a vállalkozásokat.

Ahhoz tehát, hogy fejleszteni lehessen a térséget saját kis egyéni és társas vállalkozásainkat kell megcélózni oly' módon, hogy a vállalkozói szerkezetnek megfelelően saját tevékenységüket fejleszteni tudják. Ösztönözni kell a szférák közötti, különböző szintű, fokú együttműködések, szerveződéseket, közös értékesítési hálózatok kialakítását. Ehhez nálunk nem adott ágazatok külön-külön való támogatására van szükség, hanem együttes, kiegészítő jellegű támogatásokra.

A gazdaság adott tényezőinek korábbi elemzéseiből jól értelmezhető, hogy a térség gazdasága minden szempontból elmaradott. A gazdaságban mutakozó kereslet-kínálat nem fedi egymást, mivel szerkezeti különbségek alakultak ki.

Túlkínálat, többlet mutatkozik, illetve nincs kereslet a következő humán és gazdasági erőforrásokra:

Szakképzetlen munkaerő
Elhagyatott családi házak, a házakat nyaralási céllal felvásárló külföldiek
Leromlott gazdasági épületek, majorok
Kihaszírlatlan kúriák, műemlék, illetve műemlék jellegű épületek
Gondozatlan, nem gazdaságosan művelhető földterületek

A térségben hiányzó, vagy hiányos humán, gazdasági, kulturális erőforrások:

Gazdasági jellegű együttműködés és érdekképviselet
Ipari kapacitás
Mezőgazdasági feldolgozás
Közép- és felsőfokú végzettségűek
Szakképzett munkaerő
Szervezett információáramlás
Erős helyi, térségi identitástudat, amely meghatározó társadalmi, szociális és gazdasági szinten is

A térség stratégiai elemzése

2.2. Érdekeltek érintettek és a célcsoportok

Érintett csoport	Milyen módon érintett a problémák által? Mely problémák érintik elsősorban?	Az érintett csoport készsége/motivációja a problémákkal való foglalkozásra	Az érintett csoport viszonya más érintettekhez (pl. partnerség, együttműködések, konfliktusok)	Az érintett csoport fő céljai	A program pozitív hatásai az érintett csoportra	A program negatív hatásai az érintett csoportra	Mit tehetünk a konfliktusok mérséklése, valamint az érintett csoportok pozitív hozzáállásának kialakítása/ erősítése érdekében
Mezőgazdasági termelők	Földek alacsony termőképessége Alacsony termelékenység Tőkehiány	Motiváció: Életszínvonal emelése Helyi termékek értékesíthető ségének javítása	Együttműködés lakossági önkormányzati, szakmai szervezeti szinten	Életszínvonal emelése Termelékenység növelése Természeti környezet értékeinek megőrzése	Életszínvonal emelkedése Jövedelemkiegészítő tevékenység által a termelékenység nő, erősíti a fenntartható gazdálkodását	Piaci verseny növekedése	Folyamatos tájékoztatás, gazdasági fórumok, marketing modullal, programokba való bevonás, hálózatosodás

Érintett csoport	Milyen módon érintett a problémák által? Mely problémák érintik elsősorban?	Az érintett csoport készsége/motivációja a problémákkal való foglalkozásra	Az érintett csoport viszonya más érintettekhez (pl. partnerség, együttműködések, konfliktusok)	Az érintett csoport fő céljai	A program pozitív hatásai az érintett csoportra	A program negatív hatásai az érintett csoportra	Mit tehetünk a konfliktusok mérséklése, valamint az érintett csoportok pozitív hozzáállásának kialakítása/ erősítése érdekében
Kézművesek	Kultúra- és hagyományápolás, vidék értékeinek megőrzése Alacsony termelékenység Piaci értékesíthetőség alacsony áron Helyi boltokban nem értékesítheti a termékét	Motiváció: Életszínvonal emelése, kézműves tevékenységek bemutatása Termékek értékesíthetőségének javítása	Többnyire mezőgazdaság szereplői is Idegenforgalmi vállalkozókkal kapcsolatok kiépítése szükséges, mivel keresleti tényező	Eladott minőségi kézműves termékek számának növelése A vidék egyedi értékeinek megőrzése	Életszínvonal emelkedése Eladott termékekből származó bevétel növekedése Egyedi térségi előállítás Idegenforgalomban való aktívabb részvétel	Piaci verseny növekedése	Térségi egyedi termékek fejlesztésének elősegítése, termékek, termelési körülményeik alkalmazása tétele a helyi beszállításra, folyamatos termékfejlesztés, gazdasági és kézműves oktatások, marketing modulok, tájékoztatás, programokba való bevonás
Kisiparosok	Nincsenek jól kiépült gazdasági kapcsolataik Mivel többnyire egyedül dolgoznak, nincs megfelelő eszközellátottságuk vagy nagyon magas az azok költségigénye Nincs megfelelő telephelyük	Motiváció: Nyereség növelése Piaci részesedés növelése Termékek, szolgáltatásaik értékesíthetőségének javítása	Jelenleg nagyon hiányosak a kapcsolatok, nincs együttműködés	Termelékenység növelése Ismertség és elismertség a térségben Eszközellátottság racionalizálása Termelési körülmények javítás, feltételeinek megteremtése	Ágazatközi együttműködéssel, megfelelő marketinggel több megbízáshoz jut Nő a termelékenysége, bővítheti vállalkozását	Piaci verseny növekedése további fejlesztési igény merül fel	Együttműködések szervezése, Forrásbevonási lehetőségekről folyamatos tájékoztatás, az egyedi szolgáltatás fejlesztéséhez szükséges feltételek megteremtése
Kereskedők	Nincs egyedi termékinálata a multik árival nem tud versenyezni Nem megfelelően tudatos vevői magatartás a helyi kereskedelemmel kapcsolatban	Nyereség növelése Vásárlók megtartása, új vásárlók meghódítása Termékek értékesíthetőségének javítása	Kapcsolatokat beszállítói szinten építenek, illetve a lakossággal, mint potenciális és meglévő vásárlóerővel	Nyereség növelése Vásárlók megtartása, új vásárlók meghódítása	Egyedi termékinálatot ezzel párhuzamosan tudatos vásárlói magatartást tud kialakítani Bevételek növekedése	Helyi termelők beszállítói árai esetenként magasabbak, mint a multiké	Kereskedelmi hálózat kialakításának szervezése Folyamatos tájékoztatás, tanácsadás, képzések szervezése, kereskedelmi egységek alkalmassá tétele a helyi termékek fogadására, reprezentálására
Idegenforgalmi, vendéglátóipari gazdasági szolgáltató vállalkozók	Turisztikai vonzerő jelenleg nincs kihasználva Kevés a turista Kicsi költéshányad Kevés eltöltött éjszaka Kevés rendezvény Nincs célcsoportorientált program Gazdasági szolgáltatások köre szűk	Nyereség növelése Turisták vonzása Helyi értékek, hagyományok bemutatása fenntartása Lokális gazdaság erősítése	Kapcsolat beszállítói szinten van, de nem a helyi szereplőkkel, Sajnos nincs jól kiépült partneri kapcsolat a szektorban	Turisták számának emelkedése Költéshányad, eltöltött éjszakák számának emelkedése Térség értékeinek bemutatása Gazdasági szolgáltatások igénybevételének ösztönzése	Idegenforgalmi bevételek növekedése Turisztikai vonzerő növekedése Több célcsoportot célzó turisztikai termékcsomag kerül kialakításra Felértékelődik a térség	Térségen belüli versenyhelyzet erősödése	Marcal Nyitott Porta hálózat kialakítása, gazdasági képzések, közösségi fórumok, közös marketing- és rendezvényszervező fórumok szervezésének ösztönzése, segítése Idegenforgalmi termékek és szolgáltatások alkalmassá tétele a bemutatásra, hálózati kapcsolódásra
Civilek	Nincs megfelelő kapacitás a felvállalt területeken programok megvalósítására Nincs megfelelő támogatottsága a közösségi szerveződéseknek	Saját településük, környezetük életminőségének javítása Szakági területeken hatékony érdekképviselet, közösségi fejlesztési programok megvalósítása	Együttműködnek hivatali szervekkel, más civilekkel, lakossággal, szakági szervekkel	Lakossági, szakmai érdekképviselet adott témákban Tevékenységi területeiken programok megvalósítása A térség gazdaságának fejlesztése, a lakosság életszínvonalának emelése érdekében Térségi értékek feltárása és bemutatása	Partnerségi kapcsolatok helyi és térségi szinten is elmélyülnek A tevékenységi területeken az érdekképviselet nő A térségi közösségek újraélednek, fennmaradnak a hagyományok Tudatformálással, közösségi programokkal erősítik a gazdasági fejlődést	Személyi érdekek ütközhetnek	Folyamatos tájékoztatás, munkájuk segítése Közösségfejlesztési feltételeinek megteremtése Atipikus üzemeltetési formák feltételeinek megteremtése Szakmai kapcsolatrendszerek kiépítésének elősegítése
Lakosság	A munkaerő-piaci kereslet és kínálat	Magasabb életszínv.	A közösségi élet, a part-	Életminőség növelése	Több, magasabb munkabért nyújtó	Fokozott piacgazdasági	Közösségfejlesztési program-, rendezvény-

Érintett csoport	Milyen módon érintett a problémák által? Mely problémák érintik elsősorban?	Az érintett csoport készsége/motivációja a problémákkal való foglalkozásra	Az érintett csoport viszonya más érintettekhez (pl. partnerség, együttműködés, konfliktusok)	Az érintett csoport fő céljai	A program pozitív hatásai az érintett csoportra	A program negatív hatásai az érintett csoportra	Mit tehetünk a konfliktusok mérséklése, valamint az érintett csoportok pozitív hozzáállásának kialakítása/ erősítése érdekében
	nem fedi egymást a térségben Az életszínvonal alacsonyabb, mint a környező térségekben A térség épített és természeti értékei nem megfelelően vannak gondozva, esetenként nincs funkciójuk	elérése Közösséghez való tartozás állandó munkahely megléte	nerség na-gyon zilált, jellemző a pesszimista felfogás az eddigi életkörülményekből adódóan, szemléletváltásra lenne szükség	Több munkalehetőség Munkabér növekedése Otthon és lakókörnyezet komfortosabbá tétele Hagyományok, közösségi összetartozás megőrzése	álláslehetőség Pozitív, közösségi gondolkodás Készségek fejlődése Magasabb életszínvonal Dinamikus térség- és település-fejlődés, saját lakókörnyezet felértékelődése	verseny Több turista	, és szabadidő-szervezés Tájékoztatók, fórumok, szakmai napok tartása Gyakorlati segítség a megvalósítási időszakban
Önkormányzatok, intézmények, társulásaik	Települési vonzerő kicsi, kevés a munkalehetőség kevés A gazdasági szerkezet nem termelékeny Folyamatos az elvándorlás, alacsony a lakosság-megtartó erő A épített és környezeti értékek állaga romlik	Vonzó társadalmi-gazdasági, természeti lakókörnyezeti, vállalkozói környezet megteremtése A település hagyományainak, közösségének	Legnagyobb együttműködés és partnerség a lakossággal, vállalkozókkal és civilekkel	Helyben lakók és letelepedők szükségleteinek települési szintű kielégítése Vonzó vállalkozói környezet megteremtése Folyamatos térség- és településfejlesztés	Lakosság-megtartó erő erősödik A településkép szépül Lakossági közösségi élet fejlődik Vállalkozások helyzete javul, magasabb foglalkoztatás valósul meg	Tevékenységi terület bővül	Kompetencia növelése Gazdasági szemlélet erősítése Térségmarketing szemlélet erősítése Közösség- és gazdaságfejlesztés feltételrendszerének megteremtése
Hátrányos helyzetű lakosság-csoportok	Nincs munkalehetőség A társadalomba való visszaintegrálás nagyon nehéz, előítéletek vannak A szociális bázis nem nyújt elég támogatást a válós integrálás érdekében A vállalkozói kultúra szociális hozzáállása nem támogató	Közösséghez való tartozás Megfelelő munkahelyhez jutás Rendszeres havi jövedelem előteremtése Életszínvonal emelése	Szociális szférával, önkormányzattal való együttműködés jellemző	Közösséghez való tartozás Megfelelő munkahelyhez jutás Rendszeres havi jövedelem előteremtése Életszínvonal emelése	Erősödik a motiváltság a társadalmi integrálódásra, a munkahelyen való alkalmazkodásra Több hátrányos helyzetű tud elhelyezkedni Szezonális munkalehetőséggel a munkához való visszaszoktatás hatékonyabb	Önaktivizálásra kényszerülnek	Kiemelt közösségfejlesztés, szociális együttműködési programok indításának ösztönzése, lehetőségek megteremtése

2.3. SWOT analízis

Gyengeségek

- Nincs kihasználva a helyi gazdaság lokális eltartó-képessége
- Nincs megfelelő program a közösségi összefogáson alapuló beruházások összehangolásához
- A helyi adottságokat nem lehet kihasználni, mert a gazdaság szereplői nem egymásra építenek, hanem külső forrásokra, beszállítókra, nincs partnerségi együttműködés
- A helyi termékeket csak elszórtan lehet kapni a térség boltjaiban, mindenki egyénileg próbálja értékesíteni áruit
- A térségi épített és természeti örökségi értékek állaga egyre romlik, mert nincsenek bekapcsolva a gazdasági életbe, a kulturális értékek elsikkadnak
- Nem megfelelő a turisztikai szolgáltatások, látnivalók összehangoltsága, elérhetősége, nincsenek információs táblák, térségi túraútvonalak
- Nincs térségi marketing, így a specifikus térségi termékek elsikkadnak, nincs egységes megjelenés
- Különböző gazdasági szektorok működése nincs összehangolva, ezért nincs szinergikus hatás
- Megyei szinten itt a legnagyobb a munkanélküliségi ráta, legrosszabbak a gazdasági mutatók
- A helyi közösségek között nincs megfelelő kapcsolat, a közösségi tudástőke nincs kihasználva

- A hátrányos helyzetű lakosok nehezen bevonhatóak a közösségi életbe
- A meglévő vásárlóerő is a térségen kívül hasznosul

Erősségek

- Térségünkben több éves partnerségi kapcsolatokra alapozunk, vannak aktív civilek, köztük térségi hatókörűek
- Van kész kistérségi épített és természeti örökségi értékleltárunk (az országban egyedülállóan)
- Alternatív energetikai adottságaink vannak
- Fejlesztési elképzeléseink kiforrottak, mert a PCM alapú programozás már 2003-ban megkezdődött
- Országos kimutatások alapján idegenforgalmi szolgáltatásfejlesztési, illetve falusi turisztikai fejlesztéseket tekintve az egyik legkiemelkedőbb számú fejlesztési elképzelései vannak településeinknek
- Sümeg a Balaton-felvidék kapuja, Devecser a Somló fővárosa – Ezek a „címek” térségen túli turisztikai együttműködési lehetőséget is takarnak
- A gazdasági alapú partnerség megszervezésével speciális térségi termékek, szolgáltatások alakíthatók ki, a helyi adottságoknak megfelelően
- Az akciósoport tagjai korábban is együttműködtek
- A térségi kézművesek, helyi terméket előállítók között több projekt is volt már, amelyet térségi szervezéssel valósítottak meg, ők kiemelten aktívak
- Fiatalok, romák, rehabilitációs foglalkoztatottak szervezetei között is vannak szerveződések, ők alkalmasak a térségi szintű összefogásra
- A térségi szintű marketing tevékenység gondolata már régen megfogalmazódott
- Több térségi szintű projekt van folyamatban, amely szinergikus hatással van a LEADER+ programunkra
 - KDRFÜ Kht.-vel –regionális és kistérségi szintű együttműködések ösztönzése projekt
 - K+F projekt a tatabányai MUTF-val és alternatív energetikai szakértőkkel
- A választott vezetőszerző a tíz éves térségfejlesztési tapasztalattal bír
- A FAMULUS Egyesület tagjai több, a programba vágó szakterületen tapasztalt, jól képzett szakemberek

Veszélyek

- Az EU-s jogszabályok, higiéniai előírások veszélyeztetik a vendéglátó-ipari, kereskedelmi egységek működését
- A helyi termékeket érintő jogszabályi környezet nem megfelelően átlátható a térség lakossága számára
- Alternatív energetikai fejlesztések területén nem átlátható a piaci, jogszabályi háttér
- A vállalkozók kis tőkeereje nem teszi lehetővé egyszerre nagyobb fejlesztések megvalósítását, amely nagyobb munkahelyteremtő hatással bír, így a nagyobb fejlesztési operatív programokból csak nagyon kis arányban tudnak részesülni
- A periférikus elhelyezkedés miatt nehezebb a strukturális és kapcsolati tőke, a térségközi partnerség szervezése
- A dominánsan rurális jelleg miatt más térségbe áramlik a befektetői tőke

Lehetőségek

- A nemzeti identitástudat erősítését, a magyar termékek vásárlását ösztönző program indult, amely kiegészítő hatással van a helyi, speciális termékek vásárlásának ösztönzésére is

- A globalizációs folyamatok egyértelműen az összefogásra ösztönzik az egyes területi egységek lakosságát, ez elősegíti a helyi tudatformálást is
- Egyre élénkebb az érdeklődés a vidéki turizmus szolgáltatásai iránt
- Alternatív energetikai területen a szabályozási rendszer kiépítése felgyorsult
- A LEADER-szerű fejlesztések egyre nagyobb szerepet kapnak a nemzetközi szintű programozásban

A két-két külső illetve belső tényező megfeleltetésével különféle stratégiák körvonalazódnak az alábbiak szerint:

A lehetőségekkel párosuló erősségek offenzív stratégiát sugallnak, a gyengeségek miatt kihasználatlan lehetőségek váltás-orientált stratégiát tesznek szükségessé, veszélyes külső környezet mellett meglévő erősségek diverzifikált stratégiát, míg a gyengeségekkel találkozó veszélyhelyzetek defenzív stratégiát vonzanak.

1. Offenzív stratégiát támogató helyzetek

<i>Lehetőségek</i>	<i>Erősségek</i>
<ul style="list-style-type: none"> • A nemzeti identitástudat erősítését, a magyar termékek vásárlását ösztönző program indult, amely kiegészítő hatással van a helyi, speciális termékek vásárlásának ösztönzésére is • Egyre élénkebb az érdeklődés a vidéki turizmus szolgáltatásai iránt • A globalizációs folyamatok egyértelműen az összefogásra ösztönzik az egyes területi egységek lakosságát, ez elősegíti a helyi tudatformálást is • A LEADER-szerű fejlesztések egyre nagyobb szerepet kapnak a nemzetközi szintű programozásban 	<ul style="list-style-type: none"> • A gazdasági alapú partnerség megszervezésével speciális térségi termékek, szolgáltatások alakíthatóak ki, a helyi adottságoknak megfelelően • A térségi kézművesek, helyi terméket előállítók között több projekt volt már, amelyet térségi szervezéssel valósítottak meg, ők kiemelten aktívak • Térségi szintű marketing tevékenység gondolata korábban megfogalmazódott • Fiatalok, romák, rehabilitációs foglalkoztatottak szervezetei között is vannak szerveződések, alkalmasak a térségi szintű összefogására • Van kész épített és természeti örökségi értékléltárunk • Országos kimutatások alapján idegenforgalmi szolgáltatásfejlesztési, illetve falusi turisztikai fejlesztéseket tekintve az egyik legkiemelkedőbb számú fejlesztései vannak településeinknek • Sümeg a Balaton-felvidék kapuja, Devecser a Somló fővárosa – ezek a „címek” térségen túli turisztikai együttműködést is takarnak • Térségünkben több éves partnerségi kapcsolatokra alapozunk, vannak aktív civilek, köztük térségi hatókörűek

2. Váltás-orientált stratégiát támogató helyzetek

<i>Lehetőségek</i>	<i>Gyengeségek</i>
<ul style="list-style-type: none"> • A nemzeti identitástudat erősítését, a magyar termékek vásárlását ösztönző programok vannak, amely kiegészítő hatással van a helyi, speciális termékek vásárlásának, értékesítésének ösztönzésére is 	<ul style="list-style-type: none"> • Nincs kihasználva a helyi gazdaság lokális eltartó képessége • Nincs megfelelő program a közösségi összefogáson alapuló beruházások összeszervezéséhez • A helyi adottságokat nem lehet kihasználni, mert a gazdaság szereplői nem egymásra

<ul style="list-style-type: none"> • A LEADER-szerű fejlesztések egyre nagyobb szerepet kapnak a nemzetközi szintű programozásban • A globalizációs folyamatok egyértelműen az összefogásra ösztönzik az egyes területi egységek lakosságát • Egyre élénkebb az érdeklődés a vidéki turizmus szolgáltatásai iránt 	<p>építenek, hanem külső forrásokra, beszállítókra, nincs partnerségi együttműködés</p> <ul style="list-style-type: none"> • A helyi termékeket csak elszórtan lehet kapni a térség boltjaiban, mindenki egyénileg próbálja értékesíteni áruit • A térségi épített és természeti örökségi értékek állaga egyre romlik, mert nincsenek bekapcsolva a gazdasági életbe, a kulturális értékek elsikkadnak • Nem megfelelő a turisztikai szolgáltatások, látnivalók összehangoltsága, elérhetősége, nincsenek információs táblák, térségi túraútvonalak • Nincs térségi marketing, így a specifikus térségi termékek elsikkadnak, nincs egységes megjelenés • Különböző gazdasági szektorok működése nincs összehangolva, ezért nincs szinergikus hatás
--	--

3. Diverzifikált stratégiát támogató helyzetek

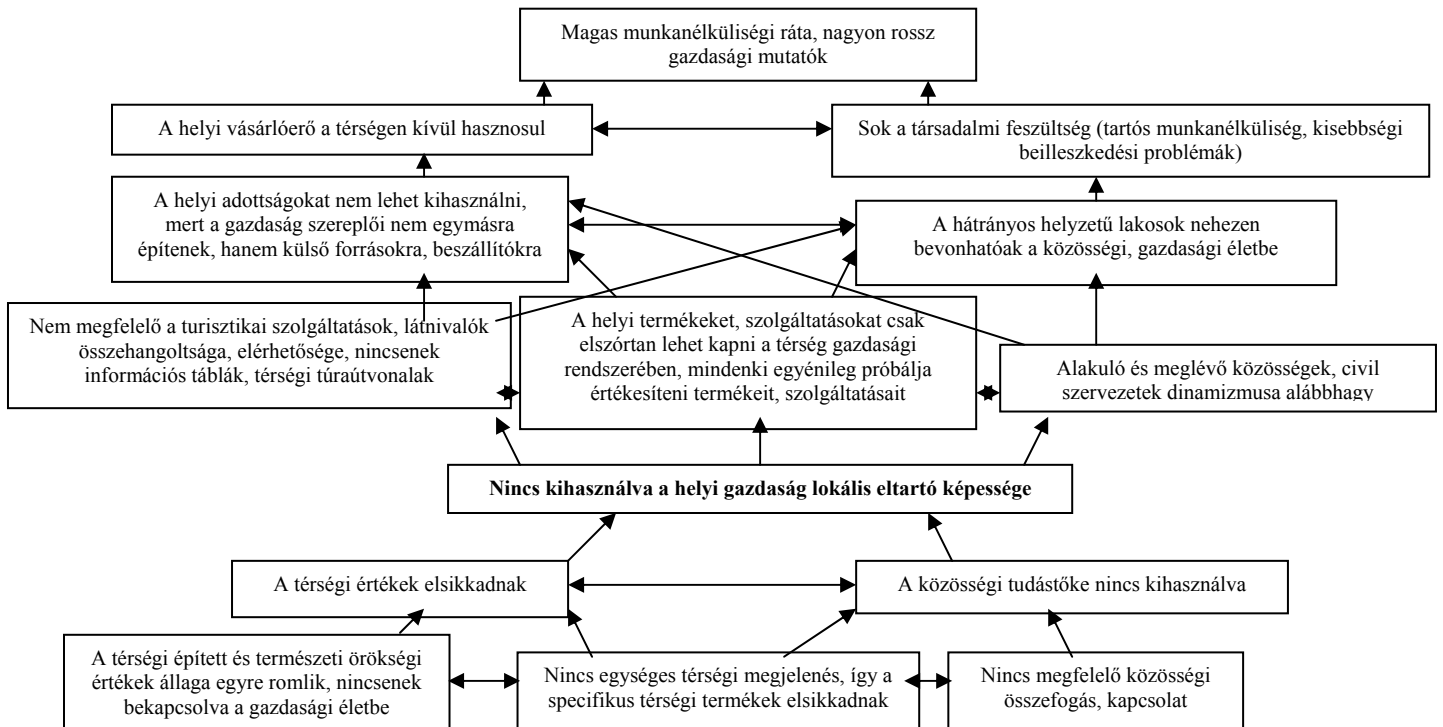
<i>Veszélyek</i>	<i>Erősségek</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Az EU-s jogszabályok, higiéniai előírások veszélyeztetik a vendéglátó-ipari, kereskedelmi egységek működését • A helyi termékeket érintő jogszabályi környezet nem megfelelően átlátható a térség lakossága számára • Alternatív energetikai fejlesztések területén nem átlátható a piaci, jogszabályi háttér • A dominánsan rurális jelleg miatt más térségbe áramlik a befektetői tőke 	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatív energetikai adottságaink vannak • Fejlesztési elképzeléseink kiforrottak, mert a PCM alapú programozás már 2003-ban megkezdődött • Több térségi szintű projekt van folyamatban, amely szinergikus hatással van a LEADER+ programunkra <ul style="list-style-type: none"> ◦ KDRFÜ Kht.-vel –regionális és kistérségi szintű együttműködések ösztönzése projekt ◦ K+F projekt a tatabányai MUTF-val és alternatív energetikai szakértőkkel • A választott vezetőszerző a tíz éves térségfejlesztési tapasztalattal bír • A FAMULUS Egyesület tagjai több, a programba vágó szakterületen tapasztalt, jól képzett szakemberek

3. Defenzív stratégiát támogató helyzetek

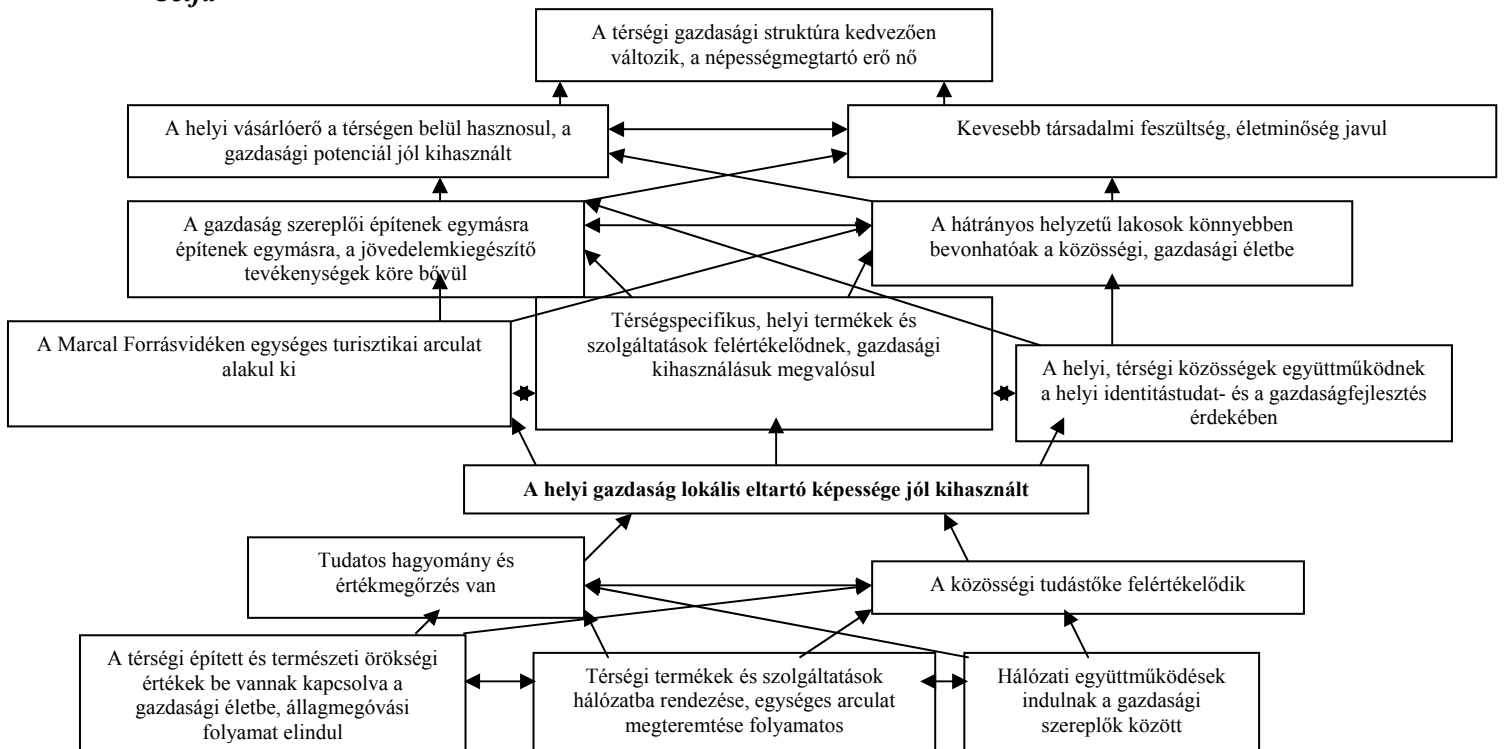
<i>Veszélyek</i>	<i>Gyengeségek</i>
<ul style="list-style-type: none"> • A periférikus elhelyezkedés miatt nehezebb a strukturális és kapcsolati tőke, a térségek közötti partnerség szervezése • A dominánsan rurális jelleg miatt más térségbe áramlik a befektetői tőke 	<ul style="list-style-type: none"> • Megyei szinten itt a legnagyobb a munkanélküliségi ráta, legrosszabbak a gazdasági mutatók • A meglévő vásárlóerő is a térségen kívül hasznosul

2.4. Problémafa és célfa

Problémafa

Célfa

2.5. A térség jövőképe

A helyi vidékfejlesztési stratégia egy olyan jövőképet kíván megalapozni, amely integrált fejlődésen alapul.

Az integráltság területi, partnerkapcsolati együttműködésekben alapuló fejlesztéseket feltételez.

Alulról jövő kezdeményezéseken alapul és további partnerségi, hálózatszerű együttműködésekben alapuló kezdeményezések létrejöttét célozza meg.

Az alapszintű szervezeti formák megtalálásával és fejlesztésével a térség kihasználja lokális eltartó képességét, amire további jelentős beruházások épülhetnek.

Középtávon megvalósul a térségi imázs országos és nemzetközi szintű elismertetése.

A térség helyi értékeket őrző termékei, szolgáltatásai ismertté, elismertté válnak

A helyi identitástudat erősödik, a fiatalok nagyobb része telepedik le eredeti lakóhelyén

Az országos turisztikai kínálatban jelentős helyen szerepel a térség, vidékies idilljével, turisztikai látnivalóival, szolgáltatásaival

Az alternatív energetikai lehetőségeket a térség lakói kihasználják, ami a szelíd, természet közeli ipari fejlesztések megvalósításán alapul

A mezőgazdaságban megindul az energetikai növénytermesztés

Jelentős mértékűvé válnak a jövedelemkiegészítő tevékenységből származó bevételek

A térség GDP hozzájáruló képessége jelentősebbé válik, dinamikus, fenntartható gazdasági fejlődés valósul meg.

2.6. Átfogó és specifikus célok a 2005-2008 közötti időszakra

Átfogó cél: A térség népességmegtartó erejének növelése, a fenntartható gazdasági növekedés erősítése

Speciális cél: Az együttműködés szerveztségének javítása a térségi fenntartható jövedelemszerzési lehetőségek gazdasági potenciáljának kihasználása céljából, amely a vidéki életminőség, jólét növelését szolgálja

A program közvetlen célja: A Marcal Forrásvidék, mint a VIDÉK FORRÁSA egyedi értékeinek fejlesztésével, feltárásával, együttműködésen alapuló összehangolásával, a térség gazdasági potenciálja kihasználásának, helyi önszerveződéssel való megteremtése

2.7. A prioritások és intézkedések ismertetése

A Sümeg Térségi Marcal Forrásvidék – A VIDÉK FORRÁSA HVT alapvetően **két egymást kiegészítő prioritásra épül:**

- Jólét, életminőség növelése
- Vidéki gazdaság teljesítményének erősítése

A két prioritáspont alapján megvalósítandó intézkedések esetében alapvető fontosságú, hogy területi elven működő, helyi adottságokra épülő, partnerségi kapcsolatokon, hálózatokon, azok létrehozásán alapuló, elsődlegesen integrált, innovatív jellegű intézkedések és ezek alapján projektek valósuljanak meg.

A tervezett intézkedések gyakorlatilag megegyeznek az első pályázati kör intézkedéseivel, csupán a megváltozott programozási lehetőségekhez igazítottuk őket, annak érdekében, hogy a lehető legegyszerűbben tudjuk majd kommunikálni a kialakítandó pályázati rendszert.

A tervezett intézkedések a térségre alapvetően jellemző egyéni vállalkozói bázison keresztül a mikro- és kisvállalkozói kört, ez mellett a civil- és közszféra tevékenységeinek fejlesztését, újak kialakítását, célozzák annak érdekében, hogy a **helyi termékek és szolgáltatások előtérbe kerüljenek és elsődlegesen a térség forrásait használjuk a mindennapi életünk során.** Ezt a **fejlesztések ösztönzésével** párhuzamosan megfelelően **tudatosítani** is kell. Ennek eszköze a közgazdasági értelmezésként alkalmazott **térség- és településmarketing** rendszere.

Az intézkedések rendszere

(Itt csak felsorolásszerűen mutatjuk be az intézkedéseinket, mivel a pályázat 2. számú melléklete azokat részletesen tartalmazza.)

1. *A Marcal Forrásvidék termékeinek, szolgáltatásainak hálózatszerű fejlesztése*

- 1.1. Helyi vállalkozások, illetve termékeik és szolgáltatásaik alkalmassá tétele a hálózatba való csatlakozásra
- 1.2. Kézműipari és kisipari tevékenységet végzők önszerveződésének, együttműködésének erősítése
- 1.3. Térség-specifikus gazdaságfejlesztési programok szervezése

2. *Marcal Nyitott Porta hálózat kialakítása, fejlesztése*

- 2.1. Turisztikai jellegű szereplők, termékeik, szolgáltatásaik alkalmassá tétele a hálózatba való csatlakozásra
- 2.2. Épített, természeti és kulturális örökségek megőrzése, turisztikai kínálatba való bekapcsolása
- 2.3. A helyi értékek, nyitott porták turisztikai elérhetőségének javítása

3. *Térség- és településmarketing erősítése*

- 3.1. Hálózatosodás, együttműködések kialakítása, szervezése
- 3.2. Térségi- és helyi identitástudatot erősítő, közösségfejlesztő programok szervezése, fejlesztése
- 3.3. Gazdaság- és területfejlesztés-orientált marketing tevékenységek fejlesztése

2.8. A stratégia elemeinek összhangja, az egyes intézkedések egymáshoz való kapcsolódása

A jólét és életminőség növelése, illetve a vidéki gazdaság teljesítményének erősítése prioritáspontok egymástól elválaszthatatlan intézkedéseket feltételeznek.

Jelen program fontossága épp azért kiemelkedő, mert a meghatározott ***intézkedések egymással párhuzamosan való indítása*** alapvető fontosságú annak érdekében, hogy a leírt program ***elérje a várt hatását.***

Nagyon fontos azt észrevennünk, hogy ***egy új, speciális termék keletkezik: a Sümeg Térségi Marcal Forrásvidék – mint a VIDÉK FORRÁSA.***

A tevékenységek szorosan egymásra épülnek, de külön-külön is kifejtik egyedi hatásukat. Térségi szintű hatásuk a gazdasági teljesítmény erősítése, illetve a jólét, az életminőség növelése.

Programunkat az első pályázati kör 10 alapvető intézkedése alapján jelen pályázati körben 3 alapvető csoportba rendeztük, amely a három fő vezérfonalat jelző intézkedés.

A három alintézkedés alá pedig besoroltuk a témának megfelelő alintézkedéseket.

Az intézkedések és alintézkedések egymáshoz való kapcsolódása leginkább az életminőség javítását és a helyi termékek hozzáadott értékének növelését célozza, különösen a piacra jutást szolgáló közös tevékenységek tekintetében.

Az intézkedések összekapcsolódása, mintegy fejlesztési fűzér-szerűen, szorosan összefonódik.

Az adott két tipikusan gazdasági témakörben együttműködésen, hálózatosodáson alapuló fejlesztéseket, programokat ösztönzünk, erősítünk.

Ezek megerősítéseként helyi identitástudatot erősítő, közösségi és tudatformáló, illetve gazdasági jellegű marketingtevékenységek szervezését segítjük elő.

A két térség-specifikus gazdasági témakör is szerves egységet képez a térségi termék, illetve szolgáltatási paletta kialakításánál:

Az első intézkedés a helyi termékek és szolgáltatások alapvető összhangját, egymásra épültségét kívánja megteremteni, míg a második intézkedés kimondottan a vidéki turisztikai kínálatot, mint egy nagyon speciális, nagy térségi termékcsomag határozza meg és segíti a hozzáadott érték növelését egy nagy hálózati rendszeren keresztül. Ezekkel párhuzamosan kerül megszervezésre a hálózati rendszer, amellyel az együttműködések szervezését, a hálózati szerkezet átláthatóságát és fenntarthatóságát teremthetjük meg.

A cél azonos: Alapvető és támogató tevékenységek összhangjával a térségi együttműködés szervezetségének javítása a térség fenntartható jövedelemszerzési lehetőségeinek gazdasági potenciálja kihasználása céljából, amely a vidéki életminőség, jólét növelését szolgálja.

Az összehangolt program eszközöket nyújt a térség szereplőinek ahhoz, hogy a Marcal Forrásvidék, mint a VIDÉK FORRÁSA egyedi értékeinek fejlesztésével, feltárásával, együttműködésen alapuló összehangolásával, a térség lokális gazdasági potenciálját a lehető legjobban ki lehessen használni.

2.9. A stratégia illeszkedése korábban (részben vagy egészben) megvalósult, jelenleg is futó vagy tervezett komplex gazdaságfejlesztési programokhoz, projektekhez

FVM-VFC keretből közös turisztikai programot szerveztünk önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók összefogásával, amelyre a Marcal Nyitott Porta hálózati program épül.

KDRFÜ Phare Tükörrégiós programjában Tájvizsgálat és értékelést készítettünk, amely a térség épített és természeti értékeit térképezte fel, előkészítve a turisztikai kínálatba való rendezhetőségüket.

NCA keretből jelenleg van folyamatban a térség civil szereplőinek összefogása, térségi civil fórum megszervezése, amely a gazdasági szférák közötti együttműködést segíti elő, erősíti.

HEFOP program keretében hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságát készítjük elő, humán jellegű fejlesztésközpontú szolgáltatások kialakításával. A program elősegíti a hátrányos helyzetűek alkalmazhatóságát, programba való bevonhatóságát, erősíti bennük a motivációt a munkavállalásra.

Jelen program szervesen illeszkedik a térség Agrárstruktúra- és Vidékfejlesztési Programjához, illetve a komplex gazdaságfejlesztési programhoz, amelyek intézkedésrendszere a következők szerint alakul:

1. Települések koncentrált fejlesztése

- 1.1. Településközpontok, településrészek kiemelt fejlesztése
- 1.2. Infrastruktúra fejlesztése
- 1.3. Térségi, települési szociális háló fejlesztése

2. Vállalkozások fejlődésének elősegítése

- 2.1. Iparteremtő képesség erősítése
- 2.2. Turisztikai vonzerők fejlesztése
- 2.3. Agrárgazdaság jövedelemtermelő képességének maximalizálása
- 2.4. Kereskedelem és szolgáltatás fejlesztése

3. Humánerőforrás fejlesztése

- 3.1. Óvodai, általános iskolai oktatás, nevelés, humánerőforrás képzés szakmai, szervezeti és infrastrukturális hátterének megteremtése
- 3.2. Munkanélküliek munkaerőpiacra való beintegrálásának ösztönzése

4. Környezetgazdálkodás fejlesztése

- 4.1. A környezet fenntarthatóságára irányuló beruházások, fejlesztések ösztönzése
- 4.2. Természeti területek karbantartása, rehabilitálása, értékvédelem

Az intézkedések több részét LEADER-szerűen átcsoportosítottuk, illetve kivettük azokat a programrészeket amelyek, más 2004-2006 közötti EU-s és 2005-ös nemzeti forrásból támogatottak.

3. A Terv megvalósítása- cselekvési és pénzügyi terv

3.1. Intézményépítés

A Program lebonyolítása során a vezető szervi feladatokat a Sümegi Kistérségi Többcélú Társulás (SKTT) látja el.

Gesztor szervezet a FAMULUS Sümeg Kistérségéért Egyesület (FAMULUS).

Intézményi feltételek, szervek:

Az előpályázati forduló előkészítése során megalakítottuk az akciócsoportot, megválasztottuk a vezető és gesztor szervezetet, illetve a Helyi Bíráló és Monitoring Bizottságot.

A vezető szervezet nevében az elnök, Simon Lajos képviseli a helyi akciócsoportot.

Az akciócsoport munkaszervezeteként a FAMULUS látja el a helyi vidékfejlesztési terv és pályázati rendszer kommunikációjával és a helyi pályázati rendszer kialakításával és működtetésével kapcsolatos operatív feladatokat, valamint a helyi bíráló és monitoring bizottság titkári feladatait.

A gesztor szervezet telephellyel, irodával rendelkezik, ahol a feladatai ellátásához szükséges feltételeket biztosítja. Az irodahelyiségben rendelkezésre áll a HBMB üléseinek lebonyolításához szükséges tárgyaló is. A parkolás a területen megoldott.

A lakossági fórumokat a települési önkormányzatoknál és az SKTT tárgyalótermében tartjuk.

További működési körülményeket figyelembe véve az egyesület rendelkezésére állnak a pályázati anyagban is megadott telefonok, fax, számítógép, nyomtató, internet elérhetőség, fénymásoló, videóprojektor, vetítővászon, szkennel.

A feladatok ellátásához a számítástechnikai, irodatechnikai eszközök bővítésére lesz szükség, amelyeket a program indításáig szerzünk be.

Az intézkedésekkel összhangban alapvetően négy munkacsoportot alakítottunk:

- Helyi termék és szolgáltatásfejlesztési munkacsoport (Sarvally Rt., Csabrendek önkormányzata, Agrárkamara, Sukk méhészt)
- Marcal Nyitott Porta Háló munkacsoport (Dabronc-Marcal Bt., Tourinform üzemeltetője, SKTT, Ramassetter Vince Alapítvány, Sümegprága Jövőjéért Egyesület)
- Hátrányos helyzetűek fejlődését erősítő munkacsoport (munkaügyi központ, Devecseri Cigányokért Egyesület, rehabilitációs szövetkezet, Szociális gondozási Központ képviselője, Megyei Közművelődési Intézet)
- Térség- és Településmarketing munkacsoport (Zalaerdőd Önkormányzata, Balatonfelvidéki Radetzky Huszár Egyesület, Tourinform üzemeltetője, Regionális Fejlesztési Ügynökség)

Mind a négy csoport feladata és hatásköre a saját szakterületén segíteni a program megvalósulását, részt vesz a szakágazati pályázati kiírások elkészítésében, véleményezi azokat.

A „Hátrányos helyzetűek fejlődését erősítő munkacsoport” létrehozását azért tartottuk fontosnak, hogy ők kiemelten azzal tudjanak foglalkozni, hogy a programokban minél inkább ösztönözzék ezen célcsoportok részvételét, illetve a vállalkozók általi alkalmazásukat, számukra részprogramok indítását.

A munkacsoportok tagjai a Helyi Bíráló és Monitoring Bizottság és az akciócsoport szakirányú tapasztalatú tagjaiból állnak össze, eseti alkalmakkor külső szakértő bevonásával.

A munkacsoportokba bevont szervezetek munkatársai szakterületeiken több éves tapasztalattal, hely- és piaci környezeti, jogszabályi ismerettel, kapcsolatrendszerrel rendelkeznek.

A mind szélesebb körű kapcsolatrendszer megteremtése érdekében a munkacsoportokban részt vesznek az akciócsoport megyei és regionális szintű szervezetei is.

A munkacsoport ülések adminisztrációs feladatait a gesztor látja el, csakúgy, mint a teljes program ideje alatti összes ülés titkári tevékenységét.

A program lebonyolításához szükséges személyi feltételeket a gesztor szervezet biztosítja. Feladatai ellátásához

- 3 éven keresztül megbízási jogviszonnyal 1 fő programmenedzsert foglalkoztat (programmenedzser, a szakmai tevékenységek koordinálása, szakértői tevékenység)
- 3 éven keresztül egy fő állandó alkalmazottat (LEADER+ program irodavezető) biztosít, aki ellátja a pályázati rendszer kialakításával és működtetésével, valamint a HBMB titkári tevékenységeivel kapcsolatos operatív feladatokat.
- 1 éven keresztül 4 órás foglalkoztatásban 1 fő ügyviteli munkatársat alkalmaz
- 3 éven keresztül eseti megbízással szakértőket foglalkoztat (jog, területfejlesztés, pályázati- és projektmenedzsment, beruházási, kézműipari, idegenforgalmi szakterületeken)

3.2. Kommunikációs terv

A program lebonyolítása során a következő kommunikációs tevékenységeket alkalmazzuk:

A pályázat megnyerésétől számított 30 napon belül az akciócsoportot jelképező logót készítünk, amelyet az összes dokumentumon kötelező használni.

A pályázat megnyerésétől számított 60 napon belül a LEADER+ programmal kapcsolatos **lakossági fórumot tartunk minden településen, ami 22 alkalmat jelent.**

A lakossági fórumokat nem szeretnénk körjegyzőségi szinten összevonni, hogy a legkisebb településen élők is azonos eséllyel kapjanak tájékoztatást, ne kelljen utazniuk az információ megszerzése érdekében.

A fórumok minimális tartalma:

LEADER elvek ismertetése, AVOP LEADER intézkedésről szóló fontos információk, Helyi Vidékfejlesztési Terv tartalma, pályázati rendszer részletes ismertetése, pályázati dokumentációk bemutatása, a dokumentációk, információs anyagok, ügyfélszolgálat, felelős személyek elérhetőségek, logó bemutatása

A helyi pályázatok kiírásától számított 15 napon belül intézkedéscsoportonként **pályázati tanácsadó napot tartunk legalább 3 alkalommal.**

Gazdasági szolgáltatók részére **pályázatkészítő és projektmenedzsment tanácsadó napot tartunk 1 alkalommal.**

Folyamatos ügyfélszolgálatot biztosítunk a program futamideje alatt.

A tájékoztató fórumokkal egyidőben **legalább 500 példányos tájékoztató kiadványt készítünk**, a fórumnál is meghatározott minimálisan kötelező tartalommal.

A programmal kapcsolatos összes információs anyagot, pályázati dokumentációkat a www.sumegterseg.hu honlapon **önálló kapcsolat megalkotásával helyezzük** el, amely tájékoztat a helyi akciócsoport tevékenységéről és a megvalósulás lépéseiről is.

További kommunikációs eszközök:

Helyi televízió:

- A fórumok közül egyről helyi televíziós közvetítést készítünk, amikor a pályázatokat is ismertetjük.
- Stúdióbeszélgetést szervezünk a pályázatok ösztönzése érdekében, majd a befogadást és bírálatot követően a megvalósulási folyamatban 4-6 havi rendszerességgel
- Állandó hirdetést adunk fel a pályázati időszak alatt

Térségi havilap, megyei napilap újságokban:

- Cikket jelentetünk meg a LEADER Program bemutatása érdekében

- Rendszeres beszámolókat, publikációkat készítünk aktuális információkkal, a térségi újságban legalább kéthavi rendszerességgel

A **települések hirdetőtábláin** rendszeresen elhelyezzük az aktuális információkról szóló plakátjainkat Félévi rendszerességgel **szórólapos ismertetőket** készítünk a program megvalósulási folyamatáról Éves szinten **saját kiadványt, prospektust jelentetünk meg** a megvalósult projektekről A programok megvalósulási szakaszaitól függő rendszerességgel **hírleveleket** készítünk.

A pályáztatási időszakban rendszeresen **kiscsoportos szakmai egyeztető értekezleteket** szervezünk, a folyamatos monitoring megvalósulása érdekében.

Az **Akciócsoport tagjai részére rendszeresen külön tájékoztató munkaértekezleteket** szervezünk.

A pénzügyi terv elkészítésénél a Kiadványok készítése, Fórumok, Más, a kommunikációval vagy hálózatépítéssel kapcsolatos tevékenységek – költség sorok alatt személyi jellegű költségekkel is számoltunk.

Mivel az egész program térségi szintű együttműködésen alapul, így a többcsatornás, nagyon intenzív kommunikációs tevékenység nagyon fontos.

Ezek a csatornák összefoglalva:

Ügyfélszolgálat, helyi hirdetőtábla, internet, települési hirdetőtáblák, térségi újság 3 féle, helyi televízió, megyei napilap,

3.3. A pénzügyi terv és a pénzügyi terv időbeli ütemezésének rövid, szöveges indoklása

2005. évre nem állítottunk be költségeket, mivel azok nem elszámolhatóak.

2006. évre a gesztor szervezet működésével, a nemzetközi együttműködés kialakításával kapcsolatos kiadásokat állítottuk be, ami 100%-os támogatottságú. Ezen felül a harmadik, „térség- és településmarketing erősítése” Intézkedéscsoport alintézkedései, különösen a „Hálózatosodás, együttműködések kialakítása, szervezése” alintézkedés keretében előre láthatólag az első mérföldkő megvalósulás a benyújtott pályázatoknál, illetőleg ők valószínűleg már igényelni fogják a 25%-os előleget is.

Ez egy viszonylag kis összegű alintézkedés, itt vélhetően gyorsabb szerződéskötéssel lehet számolni, mint más esetekben.

A többi pályázati programoknál az időintervallum rövideje miatt, előre láthatólag nem lesz még olyan fázisban egy program sem, hogy a pályázók leigényelhetnék a támogatási összegeket 2006. év folyamán.

Így szinte az összes pályázati program megvalósulása a 2007-2008-as időszakra esik. A 2007-es évre terveztük a nagyobb megvalósulási arányt, mivel kis léptékű pályázatokról van szó. Az előzetes felmérések alapján ezek viszonylag rövid időn belül (4-5 hónap) megvalósíthatóak. Vannak azonban olyan programok, amelyek lebonyolítása hosszabb időt vesz igénybe, így kb. 30%-os mértékben 2008. évben kerülnek megvalósításra a beruházások. Természetesen itt azt is szem előtt kell tartani, hogy hozzávetőlegesen csupán fél éve van a programban résztvevőknek a saját fejlesztéseik megvalósítására, így a támogatási arány mindenképp kb. csak a fele lehetne az előző évinek. A programozás során többször beszéltünk 2008. augusztus végi kötelező zárási időszak betartásának szigorú nyomon követéséről, így a pályázókat a 2007-ben és 2008. első negyedében megvalósuló fejlesztésekre ösztönözzük.

4. A Terv LEADER-szerúsége

Térség-specifikusság: A Sümeg Térségi Marcal Forrásvidék – A VIDÉK FORRÁSA Helyi Vidékfejlesztési Tervben a lehatárolt területre koncentráltan kerültek meghatározásra az intézkedések. Ezek teljes tartalmukban a térség-specifikus termékekre, szolgáltatásokra, a lokális eltartó képesség minél hatékonyabb kihasználását célozzák. A térség-specifikusság azért is tükröződik olyan jól a

tervben, mert a tervezési folyamat gyakorlatilag már 2003. óta a lakosság, az érintett célcsoport bevonásával történik. Azóta nagyon széles partnerkapcsolat alakult ki ezen a területen a tervező csoport állandó és változó tagjai és az érintettek között.

Partnerkapcsolatok kialakítása, erősítése:

A tervezés során a korábbi programok során kialakuló **helyi partnerkapcsolatokat** nagyon jól ki tudtuk használni, illetve azokat tovább szélesítettük.

Az Agrárstruktúra- és Vidékfejlesztési Program keretében már kialakult **szakmai és lakossági partnerség** nagyon jó alapja volt a hatékony LEADER-szerű tervezésnek. Ezt különböző marketing eszközökkel tovább erősítettük. A lehatárolt térség összes településén a képviselőtestületek bevonásával helyi 3-8 fős állandó fórum tagokat kértünk fel településenként a helyiek települési szintű képviselőire. Ők alkotják a **térségi fórumot**. Fontosnak tartjuk a regionális érdekképviseleti partnerség tovább építését is, ezért több akciócsoport tag is van, akik ezeket a szervezetet képviselik, amellyel biztosítjuk a folyamatos érdekképviseletet és a szakmaközi kommunikációt, partnerséget. Az ilyen magas fokú partnerség térségünkben **újszerűnek számít**. Tervezési folyamatban és térségi projektben még nem vett részt ekkora képviselővel a lakosság. Ezt a program megvalósítása során még tovább szeretnénk szélesíteni. Ezért szervezünk jóval több fórumot, mint a kötelezően előírt.

A partnerkapcsolatok erősítése érdekében jelen programtól függetlenül térségi civil fórum szervezésében is részt vesz az akciócsoport több szervezete. Illetve egyre több olyan pályázatot nyújtanak be a térség szervezetei, ahol szükség van a jól kiépült és adott programok kapcsán tovább erősödő partnerkapcsolatokra különböző szervezetek között.

A partnerkapcsolat erősítése érdekében - a **kommunikáció kiterjesztéseként** - a fórumokon, üléseken kívül az akciócsoport tagjai az érdeklődő lakosságot folyamatosan tájékoztatták, újságcikket jelentettünk meg és a helyi televízióban is megjelentettük meghívóinkat és az informálódási lehetőségeket. Az előkészítés során a legnagyobb érdeklődés a telefonon és személyesen is a tervezőcsoport vezetőjénél volt. A lehető **legszélesebb körű helyi kezdeményezést** ösztönözve, az első pályázati kör előtt a legelső fórumülésen projektúrlapokat osztottunk szét a résztvevők között és eljuttattuk az önkormányzatokhoz is. Több mint 50 programúrlap és 40 személyes hozzászólás, 29 személyes konzultáció alapozta meg a program intézkedéscsoportjait a kötelező tartalmi elemek figyelembe vételével.

2005. év elejétől összesen 9 tájékoztatót, fórumot tartottunk, ezeken összesen 266 fő volt jelen.

A **hálózatépítést** gyakorlatilag a programozás során kezdtük el és ez folyamatosan tart is.

A program megvalósítása során az akciócsoport tagjainak segítségével és a programok megvalósításával kialakítjuk, erősítjük az **ágazatközi, szakmacsoportos hálózatokat, a partnerség fokozott erősítése** érdekében.

Az intézkedéseket úgy határoztuk meg, hogy a lakosság, a civil szervezetek, vállalkozások, önkormányzatok közötti partnerkapcsolat azok megvalósítása során és azt követően folyamatosan erősödik.

Hálózati együttműködést nemzetközi és nemzeti szinten is tervezünk. Magyarországon van már együttműködésünk a Pannontáj – Sokoró – Naturpark LEADER+ akciócsoporttal. Nemzetközi szinten a güssing környéki akciócsoporttal szeretnénk együttműködni.

Az innovativitás, újszerűség és a kísérleti jelleg végig kíséri a programunkat:

Gazdasági célú, ágazatközi együttműködések alapuló fejlesztéseket valósíthatnak meg a programokban résztvevők, amely esetünkben *egy eddig nem alkalmazott gazdasági módszer. A hagyományosan elkülönülő gazdasági ágazatokat* összeszervezve, *új helyi termékek jönnek létre, a meglévők fejlesztésre kerülnek* a jobb értékesíthetőség érdekében.

A hálózatosodás alapja a **térség- és településmarketing szemléletű vezetési módszerek alkalmazásszintű elsajátítása, amely tovább erősíti a gazdasági innovativitást.**

A helyzetelemzésből jól látható, hogy a lehatárolt térségben többségben mikro vállalkozások vannak, kicsi tőkeerővel.

Esetünkben ez az alapja jelen program **kiegészítő jellegének**:

Az intézkedések kapcsolódnak a ROP, AVOP és a GVOP egyes programjaihoz, azokat jól kiegészítik.

Turisztikai fejlesztéseink a ROP-ba a két város vidéki jellege miatt nem illeszthetők be, míg az AVOP LEADER-en kívüli ablakaiba a városi mivoltuk miatt.

A program egyéb fejlesztései is kapcsolódnak az AVOP más ablakaihoz, mégsem lehet pályázni a jelen programban tervezett programokkal, mert ágazatközi együttműködésekéről van szó, amely nem illeszthető bele a programokba. Turisztikai területen is hasonló az illeszkedés.

A GVOP-s pályázatokról a szervezetségi fokban, és szintén a kisléptékűségben tér el a jelen program. A GVOP-ban meghatározott támogatási arány a dinamikusan fejlődő húzó gazdasági ágazatokban részt vevőnek kedvez, nem a mi térségünk gazdasági szereplőinek. A jelenlegi tőkeerővel a vállalkozók nem képesek nagyobb mértékű munkahelyteremtésre, csak egy-egy munkaerő felvételére, esetleg saját maguk tevékenységének legalizálására.

A helyi vállalkozóink a jelen programban való részvétel és együttműködési, szervezetségi vállalkozói kultúra kialakítását követően lesznek képesek a GVOP-s programokban való részvétellel, először meg kell tanulniuk a szereplőknek gazdasági alapon tudatosan együttműködni.

Tervezett programunkban a maximális **támogatási mértékeket** is új határoztuk meg, hogy kimondottan a mikro vállalkozásokat ösztönözzük a programban való részvétellel. Az átlagos projektméret 1.000 e,- Ft és 2,5000,- e Ft körül mozog, a maximális támogatás pedig 3-4-6-8.000 e Ft, a program jellegétől függően. A tervek alapján a térségben kb. 116.000,- e Ft értékű program valósul meg, amely első körön a pályázóknál jelenik meg, de a lokalitás miatt a multiplikátor hatás ennél sokkal nagyobb mértékű. Ezt azzal tudjuk erősíteni, hogy a programok megvalósítása során is egyértelműen ösztönözzük a helyi vállalkozókkal való kivitelezést.

A programban szoros összekötő elemként szerepel a **közösségfejlesztés**. Új típusú módszert is meghonosítunk ezzel az intézkedéscsoporttal a térségben, amely a térség- és településmarketing eszközszerén alapul.

A program megvalósulása a **lokális értékek erősödése, az integráltság, a szoros partnerség** miatt nagyon erős **térségi kohéziót teremt**, amely újabb fejlesztési teret enged a térség lakosainak. A térségen túlmutató termékpiacon is könnyebben hatékonyabban tudnak megjelenni, amely hosszú távon javítja a társadalmi, piacgazdasági helyzetet.

5. Tapasztalatok, várható eredmények, hatások, fenntarthatóság

A tervezési folyamat során szerzett tapasztalatok:

- A helyi kezdeményezéseket fel kell deríteni, többszöri megkeresés, többszöri közös munkák során jönnek ki az egyéni elképzelések
- Erős partnerség szervezés szükséges ahhoz, hogy a lokális értékek kihasználhatóak legyenek
- Már 2006. elején szükség van szakmacsoportos összejövetelekre szakmai segítségnyújtásra, hogy szakmailag jól felkészültek legyenek a térség szereplői az együttműködésre – regionális közreműködéssel, az akciócsoport tagjai szervezik a megfelelő szakelődőket
- A mikro vállalkozások nagyon sok gazdasági jellegű segítségnyújtás igényelnek, ezért elengedhetetlen a hálózatszerű partnerség

Szinergiák, az egyes intézkedések egymásra épültsége, katalizátor hatása

Programunk egy fő vezérfonalra épül:

A Marcal Forrásvidék, mint a VIDÉK FORRÁSA helyi termékeinek és szolgáltatásainak fejlesztése, feltárása, együttműködésen alapuló összehangolt értékesítése, kínálatba rendezése, új gazdaságfejlesztési módszer megvalósítása

A három intézkedéscsoport:

4. ***A Marcal Forrásvidék termékeinek, szolgáltatásainak hálózatszerű fejlesztése***

5. ***Marcal Nyitott Porta hálózat kialakítása, fejlesztése***
6. ***Térség- és településmarketing erősítése***

Az intézkedések összekapcsolódnak, mintegy fejlesztési fűzér-szerűen, szorosan összefonódnak. Az adott két tipikusan gazdasági témakörben együttműködésen, hálózatosodáson alapuló fejlesztéseket, programokat ösztönzünk, erősítünk és ezek közösségi megvalósulását segítjük elő helyi identitástudat erősítő, közösségi és tudatformáló, illetve gazdasági jellegű marketingtevékenységek ösztönzésével. A két gazdasági témakör is szerves egységet képez a térségi termék, illetve szolgáltatási paletta kialakításánál:

Az első intézkedés a helyi termékek és szolgáltatások alapvető összhangját, egymásra épültségét kívánja megerősíteni.

A második intézkedés a vidéki turisztikai kínálatot, mint egy nagyon speciális, nagy térségi termékcsomag határozza meg és segíti a hozzáadott érték növelését egy nagy hálózati rendszeren keresztül.

A harmadik intézkedés keretében kerül megszervezésre a hálózati rendszer, amellyel az együttműködések szervezését, a hálózati szerkezet átláthatóságát és fenntarthatóságát teremthetjük meg és színesítjük a térségi kínálatot a közösségfejlesztés különböző módszereivel.

A katalizátor hatás alapja a komplexitás. Ha ezek a programok egymástól időben és térben elkülönülten valósulnának meg, elvesztenék a jellegüket. Ha a helyi termelő fejleszti a termékét, de a kereskedő nem veszi át és a térségi lakos nem érzi sajátjának, hanem a multitól vásárol, hiába investált a helyi termelő, nem lesz maghatározóan termelékenyebb a gazdálkodása. A program azonban a térségi speciális gazdasági helyzetet annak minden adottságával egyszerre, láncszerűen kezeli. Nyomon követi a termék útját a termelőtől a fogyasztóig. Minden értékesítési pontot motivál, mindegyikre ösztönző hatással van. ettől lesz nagyon erős a katalizátorhatás.

A program megvalósíthatóságának több meghatározó tényezője is van:

Fontos, hogy meglegyen a térségben a felismerés az együttműködések fontosságára. → Ezt korábbi közös programok sikeressége már bizonyította, így a LEADER- program előkészítése során ez a fajta együttműködési készség határozottan megfogalmazódott.

A helyi termékeket érintő jogszabályi környezet nem megfelelően átlátható a térség gazdasági szereplői számára → 2006. januárjában műhelymunkákat tartunk e témában.

Alternatív energetikai fejlesztések területén nem átlátható a piaci, jogszabályi háttér → tájékoztatókkal, fórumokkal, térségspecifikus gazdaságfejlesztési programmal biztosítató a megfelelő információ, amely egy közösségi beruházás alapja

A periférikus elhelyezkedés miatt nehezebb a strukturális és kapcsolati tőke, a térségek közötti partnerség szervezése → A LEADER+ programban megfogalmazott partnerségen alapuló gazdaságfejlesztési módszer alkalmas ennek ellensúlyozására.

A dominánsan rurális jelleg miatt más térségbe áramlik a befektetői tőke → komplex ösztönző program szükséges, hogy ki tudjuk használni lehetőségeinket, erősségeinket az együttműködésen alapuló kereskedelem és szolgáltatásfejlesztéssel kapcsolatban

Mindegyik intézkedés fenntarthatósága a gazdasági együttműködésen alapul.

Az adott szereplők, látva a gazdasági hasznosságot automatikusan, hosszú távon együttműködnek. Ehhez folyamatos, nagyon erős marketingmunkára van szükség (termelők, kereskedők és vásárlók tudatformálása, ösztönzése). Ezt a non-profit hálózat intézményi háttére biztosítja, amely a hálózati tagok csoportja. Ennek programját a 3. intézkedéscsoport tartalmazza.

A tervezett fejlesztések megvalósításával a gazdaság szereplői magasabb bevételhez jutnak, termelékenyebbé válnak. A magasabb támogatási arány biztosítja, hogy a térség alacsony tőkeerejű vállalkozóinak is gyorsabban megtérül egy-egy beruházás, amely valóban a hosszú távú fenntarthatóságot alapoz meg.

A környezeti fenntarthatóság e programban a gazdasági fenntarthatóságon alapul, a termelékenység növelésével, a helyi termékek többségének alapja a mezőgazdasági, kézműipari, kulturális ágazatból tevődik. Vannak olyan intézkedések, amelyek alapjaiban arra irányulnak, hogy a környezeti, épített örökségi értékeink termelékenyebb kihasználását, művelési ágazatok indítását, fejlesztését segítse elő, környezettudatos gondolkodásmódot erősítsék, segítve a térség környezeti állapotának megőrzését.

Várható eredmények:

A program megvalósulása során hozzátételese 96 pályázatot várunk, amelyből a pénzügyi tervektől és a formai, szakmai megfeleléstől függően kb. 64 fog nyerni.

A térség speciális helyzetéből adódóan kb. 900-2.500 e Ft körüli projekteket várunk, hogy valóban a kis tőkeerejű, eddig nem pályázatképes gazdasági szereplőket tudjuk erősíteni.

Terveink szerint a támogatott vállalkozók közül

- Mikro vállalkozás 35 db
- Kisvállalkozás 4 db
- Női vállalkozó 15 db (jelenleg a női vállalkozások aránya 20-25 % körül van)
- Fiatal vállalkozó 15 db
- Roma vállalkozó 4 db
- Fogyatékkal élő vállalkozó 4 db

Önkormányzat 13 db

Társadalmi szervezet és alapítvány 13 db

A természetes személyeknek lehetőséget adunk a pályázásra, de előzetes programok alapján ők a partnerség jegyében inkább civil szervezetekkel fognak pályázni, amit ösztönzünk is.

A nyertes pályázatok közül

- nem beruházás jellegű fejlesztések kb. 21 db
- beruházás jellegű fejlesztések kb. 43 db
- új vagy továbbfejlesztett gazdasági tevékenységek száma 51 db
- új vagy továbbfejlesztett (nem gazdasági jellegű) tevékenységek száma) 13 db

ez utóbbi magas száma azzal magyarázható, hogy a programban a marketing jellegű, sőt a közösségfejlesztési programok egy része is a gazdaságfejlesztési tevékenységek továbbfejlesztésének alapja

Létrehozott/megőrzött munkahelyek száma kb. 22 fő

Ebből turizmushoz kapcsolódó 4 db

Kézmű és kisiparhoz kapcsolódó 2 db

Helyi specifikus/tradicionális/minőségi élelmiszer előállításához és értékesítéséhez kapcsolódó 4 db

Egyéb tevékenységhez kapcsolódó 2 db

30 éven aluliak által betöltött munkahelyek 11 db

Nők által betöltött munkahelyek 13 db

Romák által betöltött munkahelyek 4

Fogyatékkal élők által betöltött munkahelyek 4 fő

Horizontális szempontok érvényesülése

Esélyegyenlőség

A hátrányos helyzetű célcsoportok programba való bevonását ösztönzését mind a három intézkedéscsoportnál terveztük.

Ennek alapvetően három lehetősége van a programunkat tekintve

Egyrészt: Olyanok az intézkedések, hogy a hátrányos helyzetű célcsoport is könnyebben megtalálja a saját elképzeléseinek megfelelő fejlesztési lehetőségeket.

Gazdaságilag elsődlegesen a kisebb tőkeerő igényű helyi termékek előállításának, a Nyitott Porta hálózatra való csatlakozás jelenthet az ő esetükben jövedelemkiegészítő tevékenységet.

Másrészt: A programba való bevonódásnál azonos szintű pályázatok benyújtásánál előnyben is részesítjük őket. Számukra az akciócsoport tagjaként is működő szociális gondozási központtal közösen külön felkészítési lehetőséget biztosítunk.

Harmadrészt: A pályázati programok nem hátrányos helyzetű csoporthoz tartozó tagjait ösztönözzük arra a pályázati kiírásokban, hogy vonják be a kivitelezési, megvalósítási munkálatokba, illetőleg alkalmazzák ezt a célcsoportot. Az ilyen pályázatokat azonos mennyiség esetén előnyben részesítjük.

Erre az ő esetükben nagyon alkalmasak azok a tevékenységek, amelyek a szezonális, jövedelemkiegészítő tevékenységek ösztönzését

Környezeti fenntarthatóság

A környezeti hatások pozitív befolyásolását minden intézkedés tartalmazza.

A helyi szereplők közötti partnerség erősítésével, nő a kereslet a helyi termékek iránt. Ennek hatására a mezőgazdasági területeken megtermelt élelmiszeri alapanyagok hozzáadott értéke nő, így adott területek termelékenyebbé válnak.

Csökken a területek művelésével való felhagyás, a „helyes gazdálkodási gyakorlat”, a környezetközpontú gazdálkodás elvei jelentősebbé válnak.

A helyi identitástudat nő, az épített és természeti környezet felértékelődik, környezeti területek ápoltabbá válnak, a felújítási folyamatok felgyorsulnak.

A programozás során az intézkedések keretében terveztük, hogy azok a környezeti, épített örökségi értékeink termelékenyebb kihasználását, művelési ágazatok indítását, fejlesztését segítsék elő, megőrizve a térség környezeti állapotát.

6. Nemzetközi együttműködés tervezése

A nemzetközi együttműködést elsődlegesen helyi speciális agrártermék, agrár-környezetgazdálkodás területén tervezzük.

Ehhez Ausztriában, Dél-Burgenlandban találtunk megfelelő partnert, güssingi központtal.

A térségek közeli elhelyezkedése jobban alátámasztja az együttműködés költséghatékonyságát.

A terület hasonló gazdasági adottságokkal rendelkezik, mint a Marcal-Forrásvidék. Ezelőtt 17 évvel még Alsó-Ausztria legelmaradottabb területének számított. Központja egy 4.000 lelkes kis település. A 17 évi fejlődési út alatt a térség Ausztria energetikai technológiai centrumává fejlődött. 95%-ban alternatív energiát alkalmaznak saját területeik hő, melegvíz és áram előállítására. Nagyváros szintű, zöld energia alapú ipari területük van. térségünk gazdasági szereplői többször vettek részt tanulmányúton a térségben, szakmai kapcsolatot kezdeményezve.

A területen nagyon jól működő LEADER + programok vannak.

Programjaik közül a fenti témán kívül érdekes számunkra többek között a kis települések bezárt élelmiszer boltjainak újbóli megnyitására irányuló programjuk.

A programokhoz csatlakozó gazdaságfejlesztési módszerek, partnerségek alakításának eszközei terén szintén szükség van a jó, térségünkre is átvihető tapasztalatokra.

Hazai területen a Pannontáj-Sokoró-Naturpark LEADER+ akcióscsoporttal szeretnénk együttműködni, akik a kísérleti LEADER+ programban is részt vettek már.

Az ő együttműködésükre elsődlegesen a helyi termékek piacra viteli lehetőségei, feltételei területén számítunk.

Az együttműködés során szakmai összejöveteleket, fórumokat szervezünk, amely során a helyi lakosságot célozzuk meg.

Társadalmilag, a nagyobb közösséget tekintve elsődleges cél a szemléletformálás, az új típusú fejlesztési elképzelések felé való fordulás készségének az erősítése

Az akcióscsoport szempontjából fontos a közösségfejlesztés lehetőségeinek széles körű feltárása.

Az együttműködés eredményeképp osztrák minta alapján térségünkben is el tudjuk indítani a helyi adottságoknak megfelelő, zöld-ipari fejlesztéseket.

Ezáltal új iparágat honosítunk meg a térségben, amely mintaként szolgálhat az ország más területein is.

Nemzeti példa alapján erősíteni tudjuk programunk megvalósulását a helyi termékek piacra jutási lehetőségei terén.

A megszerzett gazdasági alapú közösségfejlesztési tapasztalatainkkal a helyi kisebb beruházásokat is könnyebben meg tudjuk szervezni, erősebb közösséget tudunk kialakítani.

Mivel a tanulmányutakon a helyi lakosság csoportjai vesznek részt, így nagyon erős identitástudat formálással ők is elősegítik a térségi szemléletformálást.

Az alternatív energetikai fejlesztések meghonosítása erősíti a környezeti fenntarthatóságot, mivel az őshonos agrárgazdasági növényeket hasznosítjuk gazdaságilag hatékonyabb célokra.

Ennek hatására a mezőgazdasági területeken megtermelt agráripari, élelmiszeripari alapanyagok hozzáadott értéke nő, így adott területek termelékenyebbé válnak.

Csökken a területek művelésével való felhagyás, a „helyes gazdálkodási gyakorlat”, a környezetközpontú gazdálkodás elvei jelentősebbé válnak.

A helyi identitástudat nő, az épített és természeti környezet felértékelődik, környezeti területek ápoltabbá válnak, a felújítási folyamatok felgyorsulnak.